

**PROGRAM
HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE**

Hrubá Borša

NA OBDOBIE 2007 – 2013

Informácie o spracovaní

Na príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrubá Borša na obdobie 2007 – 2013 spolupracovali:

Občania obce, predstavitelia podnikateľských organizácií, štátnych a verejno-prospešných inštitúcií

Obecné zastupiteľstvo obce Hrubá Borša:

František Boháček

Tibor Klúčik

Ladislav Kučera

Ladislav Letušek

Mikuláš Vlahy

*Starosta obce Hrubá Borša: **Ladislav Vidra***

*Odborný tím: **GESTUS, s. r. o.***

*Manažér projektu: **Ing. Eva Brezinová***

*Konzultant: **Mgr. Miroslava Kočanová***

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce HRUBÁ BORŠA bol pripravený v období 19.07.2007 – 00.09.2008 a názory v ňom vyjadrené sú výlučne oficiálnymi názormi obce Hrubá Borša a jej obyvateľov.

OBSAH:

1	ÚVOD.....	4
	VÍZIA.....	7
2	CHARAKTERISTIKA OBCE.....	8
2.1	GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA	8
2.2	HISTORICKÝ VÝVOJ.....	10
2.3	HERALDIKA.....	13
3	EKONOMICKÉ A SOCIÁLNE VÝCHODISKÁ.....	14
2.4	SOCIO-EKONOMICKÁ ANALÝZA.....	14
2.4.1	<i>Prírodné zdroje.....</i>	<i>14</i>
2.4.2	<i>Životné prostredie</i>	<i>15</i>
2.4.3	<i>Demografická situácia a ľudské zdroje</i>	<i>17</i>
2.4.4	<i>Ekonomika</i>	<i>24</i>
2.4.5	<i>Hospodárenie a finančné vzťahy obce.....</i>	<i>25</i>
2.4.6	<i>Občianska vybavenosť.....</i>	<i>28</i>
2.4.7	<i>Vzdelávanie a kultúra.....</i>	<i>31</i>
2.4.8	<i>Tretí sektor</i>	<i>32</i>
2.5	ANALÝZA REALIZOVANÝCH OPATRENÍ.....	33
2.6	SWOT ANALÝZA	36
2.7	KĽÚČOVÉ DISPARITY A HLAVNÉ FAKTORY ROZVOJA	42
3	ROZVOJOVÁ STRATÉGIA	43
3.1	CIELE A PRIORITY	43
3.2	OPATRENIA A AKTIVITY	44
3.3	OPIS ROZVOJOVEJ STRATÉGIE	53
4	FINANČNÝ PLÁN	54
4.1	ROZDELENIE FINANCIÍ NA PROGRAMOVACIE OBDOBIE.....	55
4.2	ROZDELENIE FINANCIÍ NA PRIORITY A OPATRENIA	56
5	ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE.....	57
5.1	INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE	58
5.2	MONITOROVANIE A HODNOTENIE	59
5.3	HARMONOGRAM REALIZÁCIE	60
6	ZÁVER	61
	ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV.....	62

1 Úvod

Vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja vyplýva zo zákona NR SR č. 503/2001 o podpore regionálneho rozvoja. Hlavnými cieľmi tejto podpory je zabezpečiť vyvážený hospodársky a sociálny rozvoj SR, odstrániť alebo zmierniť rozdiely v úrovni hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónov, zabrániť vzniku nových oblastí s nízkou ekonomickou výkonnosťou a životnou úrovňou obyvateľstva a trvalo udržať hospodársky a sociálny rozvoj regiónov.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrubá Borša je strednodobý dokument, ktorý obsahuje najmä:

- *analýzu hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja, environmentálneho rozvoja a rozvoja kultúry obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov a prvoradých potrieb,*
- *úlohy a prvoradé potreby v rozvoji technickej infraštruktúry, sociálnej infraštruktúry, v starostlivosti o životné prostredie, vo vzdelávaní, v kultúre a v ďalších oblastiach,*
- *návrh finančného a administratívneho zabezpečenia.*

Aby mohla obec vstupovať do projektov financovaných Európskou úniou ako žiadateľ o nenávratný príspevok zo štrukturálnych fondov, musí spĺňať dva nevyhnutné predpoklady:

- *musí mať schválený Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, v ktorom sa vytýči strategický cieľ obce a určia sa postupné kroky na jeho dosiahnutie*
- *musí mať schválený územný plán obce, ktorý na základe plánu rozvoja obce stanovuje komplexné riešenie priestorového usporiadania a funkčného využitia územia obce a stanovuje zásady jeho organizácie a vecnú a časovú koordináciu jednotlivých činností v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja.*

Na základe uvedeného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obec Hrubá Borša vykonáva činnosti s cieľom všestranného rozvoja svojho územia a uspokojovania potrieb svojich občanov. Pri uchádzaní sa o finančnú podporu na spomínaný regionálny rozvoj z fondov Európskej únie a štátnych fondov je tento program nevyhnutným strategickým dokumentom.

Obec Hrubá Borša pri plánovaní svojho rozvoja vzájomne spolupracuje s miestnymi podnikateľmi, susednými obcami, s neziskovými organizáciami i občanmi na demokratických princípoch, aby mohla lepšie odolávať regionálnym i celospoločenským problémom, rovnako, ako aj jednoduchšie využívať miestne špecifiká. Možností, kam investovať finančné prostriedky z fondov Európskej únie, iných grantov ako aj dotácií

zo štátneho rozpočtu je veľa, to si však vyžaduje investíciu času a energie predstaviteľov a občanov obce. Táto investícia sa môže prejaviť v podobe väčšej spokojnosti obyvateľov, väčšej návštevnosti obce a jej okolia, vyššej zamestnanosti obyvateľov atď. Plánovanie rozvoja so širokou účasťou miestnych obyvateľov by malo ukázať smer a naznačiť kroky, ktorými sa získané bohatstvo zachová pre budúce generácie a je „zrodené v obyčajnom ľudskom šťastí“. Dôležité pri zostavovaní takého plánu je zistiť, čo ľudia potrebujú a ešte dôležitejšie je nadchnúť ich k účasti na rozvoji svojej vlastnej obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrubá Borša je koncepčný dokument, ktorý popisuje kľúčové javy v obci, hodnotí ich a navrhuje k nim dlhodobé ciele a opatrenia, ich realizácia by mala viesť k pozitívnemu rozvoju daného územia. Program rozvoja odpovedá na otázku, ako koordinovať činnosť vo vnútri obce, aby sa dosiahlo riešenie problémov, ktoré sú spoločné pre všetkých obyvateľov obce. Je materiálom, ktorý vychádza zo znalosti daného územia, starostlivo mapuje jeho zdroje a usiluje o dosiahnutie „verejného prospechu“. Kľúčovým východiskom pri príprave programu je skutočnosť, že využitie finančných, materiálnych a ľudských zdrojov je limitované a je potrebné ich užívanie plánovať tak, aby z toho mala obec čo najväčší úžitok. Proces plánovania rozvoja pozostáva z radu na seba nadväzujúcich postupných krokov, ktoré odpovedajú na otázku, čo je vlastne tým „verejným prospechom“. Aj z tohto dôvodu je potrebné proces plánovania rozvoja obce ponechať čo najviac otvorený verejnosti a usilovať o spoločnú zhodu účastníkov procesu.

Štruktúra PHSR: Dokument je zložený z troch hlavných častí. Prvá, analytická časť, obsahuje súhrnnú situačnú analýzu a SWOT analýzu sledovaného územia. Z druhej, strategickej časti dokumentu, už vyplývajú prioritné projektové zámery obce. Tretia, implementačná časť, pozostáva z akčného plánu s časovým harmonogramom a návrhom finančného a organizačného zabezpečenia.

Postup spracovania PHSR je v súlade s Metodickou príručkou uverejnenou Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja, sekciou regionálnej politiky.

POUŽITÁ METODIKA PRÍPRAVY PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

TVORBA VÍZIE

Zainteresovanie všetkých strán

ANALYTICKÁ ČASŤ

ANALÝZA ÚZEMIA OBCE HRUBÁ BORŠA

Analýza problémov

príležitostí

Audit zdrojov

Zber nápadov

Analýza

SWOT ANALÝZA OBCE HRUBÁ BORŠA

KONCEPČNÁ ČASŤ

Vytýčenie strategických cieľov, priorít, opatrení

Rozvojové programy

REALIZAČNÁ ČASŤ

Akčný plán / príprava projektov

Implementácia úspešných projektov

SPÄTNÁ VÄZBA – MONITORING - KONTROLA

V rámci samotnej prípravy Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja prebiehalo zhromažďovanie aktuálnych informácií a dokumentov, spracovanie, porovnávanie a hodnotenie informácií, organizačné zabezpečenie a spracovanie získaných podkladov obce.

Dôvodom pre vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja bola potreba komplexného strategického rozvojového dokumentu, ktorý by pokrýval aj aspekty sociálneho, ekonomického, kultúrneho a inštitucionálneho rozvoja, ktoré v územnom pláne nie sú riešené. Z tohto dôvodu sa pre obdobie nasledujúcich 7 rokov, t.j. s platnosťou do roku 2013 vypracúva nový komplexný plánovací dokument spĺňajúci aktuálne kritériá strategického plánu pre úroveň miestnej samosprávy, ktorým je **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrubá Borša.**

Vízia

Vízia obce Hrubá Borša je výsledkom spoločnej komunikácie zástupcov obce, poslancov, ako aj vyhodnotenia dotazníkového prieskumu u obyvateľov obce. Tento program je spracovaný metódou interaktívneho plánovania. Podstatou metodiky interaktívneho plánovania je, že proces prebieha systémom zdola nahor, čo znamená, že sami **miestni ľudia musia byť autormi vízie obce** a svojich rozvojových plánov, ktoré budú aj realizovať.

Nami definovaná vízia je prostriedkom začiatku spoločného rozhodovania a komunikácie. Koncepcia vízie je zacielená na obnovu a rozvoj obce, zachovanie jej kultúrneho dedičstva a predovšetkým zachovanie a obnovu životného prostredia obce.

VÍZIA

„Obec Hrubá Borša je prosperujúcou obcou s rozvinutou základnou lokálnou infraštruktúrou a priaznivým životným prostredím, obcou ktorá je otvorená všetkým obyvateľom a návštevníkom obce a samosprávou, ktorá háji verejný záujem s ohľadom na vyvážený regionálny rozvoj a zachovanie kultúrno-historických tradícií.“

Obec Hrubá Borša v strategickej vízii svojho rozvoja bude sledovať najmä rozvoj a dobudovanie chýbajúcej technickej infraštruktúry a občianskej vybavenosti obce. Taktiež sa bude zameriavať na zlepšenie, skvalitnenie a dostupnosť už existujúcich služieb. Plánuje sa najmä dobudovanie chýbajúcej kanalizácie, dobudovanie verejného vodovodu, rekonštrukcie miestnych komunikácií, vybudovanie chodníkov, vybudovanie kultúrno-vzdelávacieho zariadenia, revitalizácia futbalového ihriska, vybudovanie zberného dvoru, vybudovanie penziónu, podpore skautizmu, revitalizácia ťažobných plôch, výstavba obecných nájomných bytov atď. Vytýčené ciele sa bude obec snažiť dosiahnuť využitím všetkých možných zdrojov – domácich, doplnkových i štrukturálnych fondov EÚ pri tvorbe kvalitných projektov

2 Charakteristika obce

2.1 Geografická charakteristika

Poloha

Obec Hrubá Borša leží slovensko-maďarskej jazykovej hranici tiahnúcej sa v severnej časti Podunajskej nížiny, medzi Malým Dunajom na juhozápade a Čiernou vodou na severe. Nadmorská výška v obci sa pohybuje okolo 121 – 125 m nad morom (stred obce). Celková výmera katastrálneho územia obce Hrubá Borša je 5 848 381 m².

Základná charakteristika obce Hrubá Borša

Tabuľka č. 1

Názov okresu	Senec
Názov kraja	Bratislavský
Štatút obce	obec
PSČ	925 23
Telefónne smerové číslo	02
Prvá písomná zmienka o obci - meste - rok	1244
Nadmorská výška stredu obce - mesta v m	121
Celková výmera územia obce [m ²]	5 848 381
Hustota obyvateľstva na km ²	67

Zdroj: Štatistický úrad SR
Údaje k: roku 2005

Na základe § 10 zákona 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní SR vláda SR nariadením č. 258/1996 Z. z. bola obec zaradená do administratívno-správnej pôsobnosti okresu Senec, ktorý je súčasťou kompetencií Bratislavského samosprávneho kraja. Obec Hrubá Borša má veľmi výhodnú geografickú polohu z hľadiska ekonomicky významných centier. Obec leží 33 km východne od hlavného mesta SR Bratislavy a 7 km juhovýchodne od okresného mesta Senec.

Obec Hrubá Borša má spoločnú katastrálnu hranicu juhovýchodne s obcou Hurbanová Ves ako aj s obcami Jánovce z východnej strany, na juhozápade s obcou

Kostolná pri Dunaji, na severnej strane s obcou Kráľová pri Senci a obcou Jelka. Hranica medzi obcou Jelka, ktorá patrí do okresu Galanta tvorí zároveň hranicu medzi okresmi ako aj hranicu medzi Bratislavským a Trnavským samosprávnym krajom. Najdôležitejšie faktory vývoja územia, ktoré určovali jeho prirodzený charakter a obraz, sa nepriamo podieľali na úrovni aktivity ľudskej spoločnosti. Pomerne časté a výrazné zmeny ovplyvňovali nielen existenciu, tvar a rozsah foriem reliéfu krajiny ale i činnosť človeka. Prírodné podmienky v priestore medzi Malým Dunajom a Čiernou vodou sa postupným prirodzeným vývojom stávali vhodné na to, aby sa tu usadil človek.

Klimatické podmienky

Klíma určitej oblasti je závislá od hlavných klimatických faktorov, ktorými sú : teplota, zrážky, vetry. Ostatné faktory ako napr. reliéf terénu, blízkosť lesa, vodné plochy, prašnosť a pod. sú len modulujúcimi činiteľmi. Obec so širším okolím patrí do teplého a suchého klimatického okrsku s miernou zimou a dlhším slnečným svitom. Z pohľadu klimaticko – geografického typu má územie nížinnú klímu. Keďže územie obce spadá do oblasti Podunajskej nížiny, ktorá je najteplejšou oblasťou Slovenska tak aj územie obce spadá do jej klimatických podmienok. Priemerná ročná teplota vzduchu dosahuje v obci 9,6 °C, pričom najchladnejším mesiacom je júl s priemernou teplotou - 1,9 °C. Najteplejším mesiacom je júl s priemernou teplotou 20,3 °C.

Geologické podmienky

Podľa geomorfologického členenia patrí záujmové územie do oblasti Podunajskej nížiny, bližšie do celku Podunajskej roviny. Reliéf terénu je plochý, málo členitý s nadmorskou výškou 120-126 m n.m. Výraznejšie terénne nerovnosti s výškovým rozdielom 3-5 m tvoria staré pochované ramená Dunaja. Nadmorská výška besprostredného skúmaného okolia osciluje okolo 125 m n.m.

Stratigrafické stupne, hydrogeologických vrstev sú kvartér + ruman, dák, pont, panón, sarmat. Litologické zloženie **pontu** a sedimentácia predstavujú vápenité a piesčité íly s pieskami. Piesky v spodnej časti sú stlmené v pieskovce. Smerom k povrchu stupeň stlmenia klesá. Piesky a až pieskovce sú veľmi jemnozrné, prachovité, vápenité, slúdnaté, kremité. Uložieniny **dáku** tvoria jemno a stredozrnité piesky, piesky ílovité polohami ílov a ílov piesčitých. Zastúpenie piesčitých polôh s hĺbkou úmerne klesá smerom dole. Nadložie dáku tvorí **kvarter-ruman**, ktoré nie je možné navzájom vyčleniť. Spodnú časť tvoria valúny štrkov, ďalej obsahuje štrk piesčitý, s prímiesou kremičitého piesku. Piesčité polohy tvoria 67%. Kvarter-ruman vytvára vhodné podmienky na akumuláciu obyčajných podzemných vôd.

Podľa granulometrického zloženia, na báze výstupu je prevažne piesčitý materiál, ktorý vo vyšších polohách ojedinele obsahuje drobné valúny štrku, šedožltej farby. V najvyšších polohách sa nachádzajú štrkopiesky, s valúnami, žltosedej a žltej farby.

2.2 Historický vývoj

Napriek tomu že v súčasnosti neexistujú z územia obce Hrubá Borša priame hmotné doklady pravekého osídlenia, niet pochyb, že táto oblasť bola osídlená vďaka vyššie spomínaným prírodným podmienkam. Naznačujú to nálezy z lokalít v katastroch okolitých a susedných dedín, preto súčasný stav považujeme len za dočasný. (Medzi najznámejšie archeologicky skúmané lokality patria napr. Senec, Reca, Veľký Grob, Sládkovičovo, Kostolná pri Dunaji a iné)

Najstaršia listina v ktorej sa vyskytuje pomenovanie Borša v písomnej podobe je datovaná rokom 1244, avšak v skutočnosti pochádza táto listina z neskoršieho obdobia s najväčšou pravdepodobnosťou s pred roku 1364. Borša sa spomína v ďalšej falošnej listine z roku 1245 napriek tomu, že ide o falošnú listinu, opísané hranice pravdepodobne zodpovedajú hraniciam Borše zo 14. storočia. Bez akýchkoľvek pochybností ide i najstarší opis hraníc Borše. Na rozdiel od dnešnej Borše predstavovala omnoho väčšie územie.

V listine, z roku 1299, ktorá je aj slovenskými historikmi považovaná za hodnovernú sa znova objavuje meno Borša. Na základe listín z 13. storočia môžeme z istotou tvrdiť, že Borša bola v tomto období kráľovským hradným majetkom, postupne sa však z hradných jabagiónov stali šľachtici. Prvým známym majiteľom Borše bol Martin, ktorého meno sa objavuje nielen vo falošných listinách, ale aj v listine z roku 1299, ktorá je považovaná za hodnovernú. Podľa niektorých údajov sa potomkovia Martina zúčastnili bitky na Moravskom poli v roku 1278.

Dejiny Borše v 13.-15. storočí úzko súvisia s rodom Borša, ktorý nielenže pochádzal z Borše, ale v nami sledovanom období tam aj žil. Okrem nich boli v už pre rokom 1526 boli v dedine aj iné šľachtické rody. Boršu možno považovať za šľachtickú usadlosť, neskôr nazývanú ako kuriálna dedina. Do polovice 15. storočia tu mali majetky predovšetkým príslušníci rodu Borša. Chotár obce bol od dnešného rozsiahlejší, až do 19. storočia k nemu patrilo aj územie medzi Igramom, Čatajom a Blatnou. Koncom 15. storočia postihlo Boršu opätovne veľké pustošenie, prevažne vojskami Maximiliána.

Borša a jej okolie boli zasiahnuté prvými tureckými pomerne skoro, už v roku 1529 sa týmto územím prehnali vojská Sulejmana I., ktoré smerovali k Viedni. V daňovom súpise Bratislavskej stolice z roku 1533 sa dedina Borša nenachádza medzi dedinami platiacimi daň. To znamená, že v tomto období sa v dedine nenachádza ani jedna taká porta, ktorej úžitok by presiahol 6 forintov.

Prvý prameň na základe ktorého je možné predpokladať veľkosť obce Borša je z roku 1593. Podľa tohto prameňa boli v Borši vlastníkami najväčších majetkov vdova po Jurajovi Szüllóvi a Tomáš Baranay. Okrem nich boli v dedine aj vlastníci menších majetkov. V Borši sa v tomto období nachádzalo spolu 26 domov, ktoré boli obývané želiarmi. Počet domov v rozpätí rokov 1599-1604 poklesol o viac ako 50%. V porovnaní so súpisom v roku 1593 je tento pokles ešte výraznejší. Príčiny vývoja nie je možné na základe zachovaných prameňov dokázať, ale pravdepodobne nimi boli turecké pustošenia.

Niekdajšie pomenovanie Dolná, Horná a Stredná Borša ustupuje postupne do úzadia. Už v roku 1710 sa v prameňoch objavuje pomenovanie Veľká Borša (Nagy Borsa), v roku 1712 pomenovanie Šľachtická Borša (Nemes Borsa) a Malá Borša (Borsa minor). Tieto postupne nahradili staršie názvy. V 19. storočí sa používali iba názvy Malá a Veľká Borša. Borša patrila medzi kuriálne dediny nielen v predmoháčskom období, ale ešte aj v 18. storočí. To aj naďalej znamenalo, že jej obyvateľstvo tvorili v prevažnej väčšine zemanovia. Na čele kuriálnej dediny stál kaplán, v roku 1786 túto funkciu zastával Alexander Szülló.

Pre dejiny Borše je v 16.-19. storočí charakteristické veľké množstvo majetkových zmien, hlavne zálohovaní, menejčasto majetkových zámien alebo rozdelení majetkov. Dôvodom častých zálohovaní bola neschopnosť jednotlivých šľachticov plniť si svoje vojenské povinnosti v období tureckého nebezpečenstva. Borša zostala aj v polovici 19. storočia predovšetkým majetkom rodov Szülló, Farkas a Petheó. V roku 1850 žilo v Malej Borša 146 a vo Veľkej Borši 284 obyvateľov.

Obnovenie ústavnosti v krajine roku 1860 otváralo nové možnosti pre rozvoj občianskej apoločnosti v Borši. V roku 1864 mala malá borša 136 obyvateľov a 22 domov, Veľká Borša v tom istom roku 290 obyvateľov a 46 domov. Z obyvateľov oboch obcí boli 4 veľkostatkári a 39 z nich patrilo medzi stredných roľníkov, v obci Veľká Borša bol v roku 1864 jeden kováč, jeden obuvník a jeden krajčír. Aj v tomto období bol rozšírený chov oviec, podľa štatistických údajov obyvateľia chovali 200 oviec, 32 kráv, 10 koňov, 34 oslov, 3 kozy a 20 ošípaných. Väčšiu časť chotára tvorila orná pôda, menšiu časť predstavovali lúky, pasienky a lesy. V obci bola v roku 1864 základná škola aj škola, ale jej budova bola malá a v nevyhovujúcom stave. Školu

navštevovala ani nie polovica školopovinných detí. Podľa štatistiky obec bola v tomto období maďarsko-slovenská.

Pomenovanie obce prešlo v 19. storočí niekoľkými vývojovými fázami. Miestopisné lexikóny, ako aj mapy rozlišujú na Veľkú, Strednú a Malú Boršu. Na základe historických prameňov, hlavne štatistického rázu, môžeme usúdiť, že jednotné pomenovanie Veľká Borša sa udomácnilo od roku 1888, a to nielen v úradných stykoch, ale aj v spoločenskom vedomí obyvateľov a blízkeho okolia. Z hľadiska štátnej správy tri malé osady tvorili jeden celok. V slovenskom označí sa názov Hrubá Borša datuje od roku 1920. Obec do roku 1910 patrila k Bratislavskému a od roku 1920 k Seneckému okresu.

Po tzv. Viedenskej arbitráži v roku 1938, keď južnú časť Slovenska vrátili Maďarku, vytvorila sa tzv. Dočasne zlúčená Nitriansko-bratislavská župa, ktorej súčasťou bola až do ukončenia II. svetovej vojny v roku 1945 aj Hrubá Borša. V novom štáte bola postupne zmenená verejná správa. V obci Kráľová pri Senci sa nachádzali úrady pod ktoré spadala aj obec Hrubá Borša. Týmito úradmi boli: obvodný notársky úrad, matričný úrad, pošta, policajná stanica. Z hľadiska zdravotníckej starostlivosti obyvatelia obce patrili k seneckému lekárovi. Z dobročinných príspevkov bola v obci postavená a roku 1921 aj posvätená zvonica. V obci sa nenachádzal kostol, preto v roku 1937 dal Sándor Szüllő postaviť kaplnku. Podľa údajov sčítanie ľudu z roku 1930 v obci bývalo 195 občanov slovenskej národnosti a 137 obyvateľov maďarskej národnosti.

Vojnou poznačený život hospodársky a spoločenský sa v roku 1945 zmenil aj v obci Hrubá Borša. Obec v tomto období pripadla do sektoru útokov anglo-amerických lietadiel. Dňa 1.4.2007 v dôsledku bojov bola východná časť obce zničená a sovietske vojská prevzali dočasne aj verejnoprávne riadenie obce. V obci bola zriadená poľná nemocnica a v Malej Borši nemocnica pre kone. Červená armáda postupne vyprázdnila obec 2.septembra motorizované jednotky a 13. septembra aj vzdušné sily. Po skončení II. Svetovej vojny bola nariadením SNR č 9/1945 zo dňa 6.3.1945 obnovená štátna správa z obdobia predvojnových čias a došlo k zmene národnostného zloženia obyvateľstva. Z údajov roku 1950 je zrejmé, že z celkového počtu obyvateľstva 91,19% tvorili Slováci a 8,8% Maďari. Dôvodom rapidných zmien bol strach obyvateľstva z platných nariadení SNR, podľa ktorých bolo zakázané komunikovať maďarsky a nevychádzala maďarká tlač. Na základe archívnych dokumentov v období činnosti ľudových súdov, deportácii v roku 1946 a 1947 neboli z obce vystáňované žiadne osoby maďarskej národnosti a okrem majetku Szüllóvcou neboli zhabané ďalšie nehnuteľnosti obyvateľov maďarskej národnosti.

2.3 Heraldika

Obecnými symbolmi, ktoré obec na základe o obecnom zriadení číslo 360/1990 Z.z. v znení neskorších zmien a doplnení používa obe pri výkone samosprávnych funkcií – úradných a reprezentačných insígnie obce ktorými sú: erb, pečatidlo, vlajka a znelka. Obecnými symbolmi sa označuje územie obce, budova samosprávy a miestnosť, v ktorej zasadá obecné zastupiteľstvo. Obec

Erb obce

Erb obce Hrubá Borša posúdený a odporučený Heraldickou komisiou na schválenie obecným zastupiteľstvom. Obecné zastupiteľstvo schválilo odporučenú predlohu erbu obce na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa 24.01.2003 uznesením číslo 7/03-OZ. Erb obce Hrubá Borša je zapísaný v heraldickom registri Slovenskej Republiky pod signatúrou H-146/02. Erb obce má nasledovnú podobu: v červenom štíte na zelenej pažiti dva zlaté prevrátené levy, v striebornej zbroji, spoločne držiace, každý troma labami, strieborný sklonený šíp. Tento erb, či už vo farebnej, čiernobielej a inej podobe obec Hrubá Borša môže používať najmä vo svojej obecnej pečati.

Pečať

Pečať obce Hrubá Borša je okrúhla, utvorená z kruhopisu „OBEC HRUBÁ BORŠA“, v strede pečatného poľa je erb obce Hrubá Borša. Priemer obecnej pečate je 35 mm, čo zodpovedá ustanovenia právnych predpisov o používaní pečiatok s obecnými symbolmi zároveň je v súlade s domácimi zvyklosťami. Pečať obce sa používa pri slávnostných príležitostiach a uschováva ju starosta obce.

Vlajka

Vlajka obce Hrubá Borša je trikrát vodorovne delená na štyri farebné pásy. Pozostáva zo štyroch pruhov žltej, bielej, červenej a zelenej farby. Zástavu obce Hrubá Borša používa starosta obce a obecné zastupiteľstvo pri slávnostných a oficiálnych príležitostiach, príp. v sieňach, kde sa koná slávnostné zhromaždenie. Zástavu obce Hrubá Borša používa starosta obce a obecné zastupiteľstvo pri slávnostných a oficiálnych príležitostiach, príp. v sieňach, kde sa koná slávnostné zhromaždenie.

3 Ekonomické a sociálne východiská

2.4 Socio-ekonomická analýza

2.4.1 Prírodné zdroje

Voda

Hydrologické pomery územia a územia a určujúce exogénne procesy podmienili vývoj a charakter pôdneho krytu. Voda či už povrchová, alebo podzemná je dodnes dominujúcim faktorom vývoja pôd na rôznom stupni vývoja. Malý Dunaj a Čierna Voda predovšetkým počas vysokých vodných stavov (povodní), menili smer toku, opúšťali pôvodné a vytvárali nové ramená, zanechajúc po sebe systém opustených ramien. Nezanedbateľným tokom v záujmovom území je aj Čierna Voda, ktorá plní dôležitú úlohu napájacieho recipientu.

Pôda

Na vzniku súčasného typu krajiny sa podieľala predovšetkým vodou a vetrom uložená sedimentácia v najmladšom geologickom období (štvrtohory), kde boli postupne sedimentmi zanášané bývalé jazerné a močaristé plochy. Pretože územie má malý spád a nízku energiu reliéfu, Malý Dunaj a Čierna voda menili mnohokrát svoje koryto. Pôdy v širšom okolí Hrubej Borše patria z hľadiska bonity medzi najkvalitnejšie, i keď sú pod vplyvom činnosti človeka degradované. Chotár obce tvorí nivná rovina, ktorá je okrem lužného lesíka juhovýchodne od obce celkom odlesnená.

Lesy a zeleň

V súčasnosti sa v obci uskutočňuje realizácia projektu Revitalizácia parku voľnočasového areálu. Celkovo sa v obci nachádza veľké množstvo zelene ktorej však chýba poskytovanie komplexnej starostlivosti.

V intraviláne obce sú evidované dve lesné plochy. Prvá sa nachádza za obcou smerom na Jánovce po ľavej strane lesík s rozlohou 7 124 m². V tomto poraste majú zastúpenie predovšetkým brezy, javory jeho súčasná podoba je v nevyhovujúcom stave. Zdevastovaný lesík je preto potrebné vyčistiť z dôvodu, že sa mu nevenovala starostlivosť od 90-tych rokov dvadsiateho storočia, vyžaduje sa zásah zo strany obce.

Druhá lesná plocha sa nachádza za obcou v smere na Jánovce na pravej strane z rozlohou 133 210 m². V tomto poraste sú predovšetkým zastúpené dreviny ako napr.

jeľša, osika, breza, topoľ, borovica, agát, pričom tento lesík obdobne potrebuje nevyhnutné úpravy ako sú prečistenie, podsadba a sfunkčnenie turistických chodníkov.

2.4.2 Životné prostredie

Kvalita životného prostredia je ohrozovaná a znehodnocovaná pôsobením negatívnych javov, charakteru stresových faktorov. Za stresové faktory sa považujú tie ľudské aktivity, ktoré ohrozujú existenciu a kvalitu jednotlivých krajinotvorných zložiek.

Za primárne stresové faktory sa považujú umelé, alebo poloprirodzené prvky v krajine, ktoré sú zväčša pôvodcom stresu. Sekundárne stresové javy predstavujú negatívne sprievodné javy realizácie ľudských aktivít v krajine, ktorých územný rozsah nie je možné vždy striktno ohraničiť. Z hľadiska životného prostredia sa prejavujú ohrozením kvality jednotlivých zložiek životného prostredia.

Významným prvkom ochrany životného prostredia v obci je uskutočňovanie separovaného zberu odpadu v rámci obce, obmedzenie vypaľovania a spomaľovania v intraviláne obce ako aj každoročné organizované celeobecného upratovania, ktoré sa uskutočňuje v jarných a jesenných mesiacoch.

Ovzdušie

Najkritickejšou oblasťou z hľadiska znečistenia ovzdušia regiónu je oblasť Bratislavy, ktorá patrí k najviac zaťaženým oblastiam Slovenska. Na území Bratislavského kraja je evidovaných 1 329 zdrojov znečisťovania ovzdušia, z toho 172 veľkých, z ktorých bolo v r. 1995 emitovaných do ovzdušia 22 810 ton SO₂, 9 280 t NO_x, 4 865 t CO, 2 694 t tuhých látok, 410 t uhlíkovdík, 432 t H₂S a 143 t ťažkých kovov. V tejto bilancii nie sú zahrnuté mobilné zdroje a vykurovanie individuálnych bytových jednotiek. Na tomto území sa nachádzajú nasledovné najväčšie zdroje znečistenia ovzdušia: 1. Slovnaft Bratislava 2. Istrochem Bratislava 3. Matadorex Bratislava 4. TERMING Bratislava 5. Technické sklo Bratislava 6. Kablex Malacky 7. Hirocem Rohožník 8. CGC Senec 9. MDF Pezinok.

Vzhľadom k tomu, že úroveň znečistenia ovzdušia na ostatnom území kraja je zreteľne nižšia ako v Bratislave ovzdušie v obci Hrubá Borša nie je zd'aleka natoľko znečistené.

Voda

Hydrologická a hydrochemická charakteristika záujmového územia Hrubá Borša:

Znečistením na vodnom zdroji je chemizmus podzemných vôd, odpadové vody z Bratislavy a zo Slovnaftu. V celej podunajskej panve je dokumentovaná výrazná vertikálna hydrochemická zonálnosť, prejavuje sa nárast mineralizácie s hĺbkou, typ chemizmu z CaHCO_3 na NaHCO_3 až na NaCl . Vo vode je vysoké zastúpenie Na^+ a HCO_3^- , s prítomnosťou Ca^{2+} a Mg^{2+} a nízkym obsahom Cl^- . Na formovaní sa podliehajú rozpúšťacie reakcie karbonátov a hydrolýza silikátov. Obsah plynu sa zvyšuje s hĺbkou. Má vysoký obsah rádia, charakteristický obsah hélia. Voda je slabo uhličitá, slabo sírovodíková. S obsahom nekyslých plynov sa radí k vodám dusíkovým. Hodnoty Ph sú dôkazom slabo kyslej až slabo-alkalickej reakcie vody, z čoho vyplýva že reakcia vody sa mení.

Následkom značného obsahu oxidu uhličitého a agresivity má voda korozívne vlastnosti. Chemický typ minerálnej vody je CaMgHCO_3 . Teplota vody bola ustálená na 32, 8°C. Generálny smer prúdenia podzemných vôd, je v smere západ – východ. Vo vodnom zdroji Jelka, bolo klesanie hladiny podzemnej vody, zaznamenané v centimetrových intervaloch. V priestore Kráľová pri Senci-Velké, Úľany-Jelka sa stretávajú dva prúdy podzemných vôd. Jeden zo smeru Z-V, druhý v smere S-J. Prietok medzi Sencom na severe a Malým Dunajom na juhu. Prietok medzi Kráľovou pri Senci na západe a Kalajom na východe. Režim podzemných vôd je ovplyvňovaný zrážkami hlavne chladného polroku, v lete v prípade výdatných a dlhotrvajúcich zrážok. Dopĺňanie zrážok sa deje v smere Z-V. V oblasti Velkých Úľan sa vyššie stúpanie hladiny podzemnej vody prejavuje tým, že sa tu vyskytuje homogénnejší charakter z vodného prostredia a väčšia priepustnosť nadložených pokryvných vrstiev.

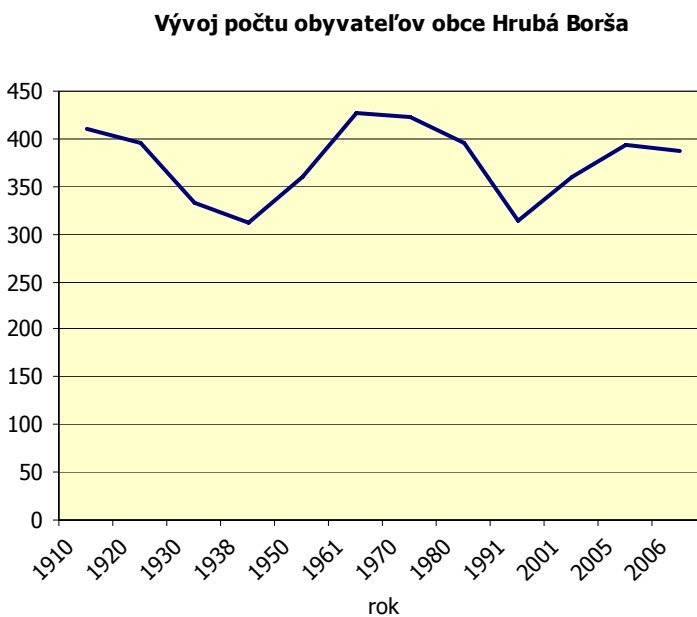
2.4.3 Demografická situácia a ľudské zdroje

Vývoj počtu obyvateľov obce Hrubá Borša

Obec Hrubá Borša z hľadiska počtu obyvateľov patrí medzi obce Bratislavského regiónu z počtom obyvateľstva nižším ako 500. Z údajov o vývoji obyvateľstva obce, ktorý je znázornený v tabuľke č.2 je zrejmé že obec Hrubá Borša v priebehu ostatných 100 rokov zaznamenalo výraznejšie výkyvy v počte obyvateľov v rokoch 1938, 1961, 1991 kedy obec zaznamenala hraničné hodnoty počtu obyvateľov. Počet obyvateľov obce Hrubá Borša sa v posledných rokoch zvyšuje, samospráva obce má záujem v tomto trende pokračovať a preto podporuje zvyšovanie pôrodnosti v obci.

Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1910 – 2006: Tabuľka č. 2

Rok	Obyvateľstvo
1910	410
1920	395
1930	332
1938	312
1950	359
1961	428
1970	423
1980	396
1991	315
2001	360
2005	393
2006	387

Zdroj: Štatistický úrad SR
Údaje k: roku 2006

Trvale bývajúce obyvateľstvo v obci Hrubá Borša podľa pohlavia

Z údajov uvedených v tabuľke č.3 môžeme konštatovať, že počet trvale bývajúceho obyvateľstva v obci má tendenciu narastať a dochádza k postupnému vyrovnávaniu rozdielov medzi pohlaviami. V roku 2006 v obci Hrubá Borša žilo 206 žien a 181 mužov čo predstavuje percentuálny rozdiel.

Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa pohlavia

Tabuľka č. 3

	Rok 1991	Rok 2001	Rok 2005	Rok 2006
Trvale bývajúce obyvateľstvo spolu	315	360	393	387
muži	149	170	196	181
ženy	166	190	197	206

Zdroj: Štatistický úrad SR, Obec Hrubá Borša
Údaje k: roku 2005, 2007

Veková štruktúra obyvateľstva obce Hrubá Borša

K 31. decembru roku 2005 najväčšiu kategóriu z hľadiska veku obyvateľstva predstavovala kategória obyvateľov v produktívnom veku čo predstavuje 69,2 % z celkového počtu obyvateľov obce Hrubá Borša. Vzhľadom k tomu, že v súčasnosti dochádza k postupnému zvyšovaniu veku odchodu do dôchodku je táto kategória významná najmä väzbou na ekonomický, kultúrny a tým ovplyvňuje celkový potenciál rozvoja obce. K 31. decembru 2006 predstavuje kategória obyvateľov v produktívnom veku 70,5 %, čo predstavuje mierny nárast oproti roku 2005.

Veková štruktúra obyvateľstva obce Hrubá Borša k 31.12.

Tabuľka č. 4

	Rok 2005	Rok 2006
Počet obyvateľov spolu	393	387
muži	196	183
ženy	197	204
Predproduktívny vek (0-14) spolu	57	56
Produktívny vek (15-54) ženy	129	132
Produktívny vek (15-59) muži	143	141
Poproduktívny vek (55+Ž, 60+M) spolu	64	58

Zdroj: Štatistický úrad SR, Obec Hrubá Borša
Údaje k: roku 2005, 2007

Národnostná štruktúra obyvateľstva obce Hrubá Borša

Keďže v období od novembra 1938 až do ukončenia vojny v roku 1945 územie obce patrilo Maďarskej republike, obec Hrubá Borša patrí do národnostne zmiešaného územia, pričom slovenská národnosť predstavovala v roku 1991 55,87 % a v roku 2001 66,39 %. Maďarská národnostná menšina v obci v roku 2001 predstavovala 31,67 % čím sa zaznamenal pokles oproti roku 1991 o viac ako 10%. Rómske etniku, ktoré podľa posledného sčítanie domov ľudí a bytov dosahuje výšku len 0,28 %. V obci Hrubá Borša nie je evidované iná národnostná a etnická skupina obyvateľstva.

Národnostná štruktúra obyvateľstva

Tabuľka č. 5

	Rok 1991	Rok 2001
Slovenská %	55,87	66,39
Maďarská %	42,54	31,67
Rómska %	0	0,28

Zdroj: Štatistický úrad SR
Údaje k: roku 2001

Štruktúra obyvateľstva obce Hrubá Borša podľa náboženského vyznania

V obci Hrubá Borša sa 79,17 % obyvateľov obce hlási k rímskokatolíckej viere. K Evanjelickej viere sa v roku 2001 prihlásilo 3,06% obyvateľov obce. V obci sa menej ako percento obyvateľov hlási k Gréckokatolíckemu vierovyznaniu, pri 2,78% obyvateľov obce nebolo zistené náboženské vyznanie. Pri sčítaní uviedlo 12,5 % obyvateľov obce, že nevyznáva žiadne z uvedených náboženských vyznaní, resp. je bez vyznania.

Štruktúra obyvateľstva podľa náboženského vyznania

Tabuľka č. 6

	Rok 1991	Rok 2001
Rímskokatolícke %	65,08	79,17
Evanjelické %	2,86	3,06
Gréckokatolícke %	0	0,83
Pravoslávne %	0	0
Čs. Husitské %	0	0
Bez vyznania %	7,3	12,5
Ostatné %	0	0
Nezistené %	24,76	2,78

Zdroj: Štatistický úrad SR

Údaje k: roku 2001

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

V obci Hrubá Borša je vzdelanostná úroveň na dobrej úrovni, z počtu obyvateľov obce 360 majú všetci obyvatelia obce ukončené minimálne základné vzdelanie, nezanedbateľný je najmä počet 22 vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov. Medzi najzastúpenejšiu skupinu obyvateľov podľa vzdelania je obyvateľstvo so základným vzdelaním 98 a stredným odborným vzdelaním bez maturity v počte 96 obyvateľov. Kategóriu, ktorá predstavuje strategický a dôležitý element v ďalšom vývoji vzdelanostnej štruktúry je kategória deti do 16 rokov. Obec má enormný záujem na ich vzdelávaní a príprave na povolanie, pretože mnoho z nich má tendenciu získať viac ako len základné vzdelanie.

Bývajúce obyvateľstvo podľa pohlavia a podľa najvyššieho skončeného stupňa školského vzdelania v roku 2001

Tabuľka č. 7

Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	Muži	Ženy	Spolu
Základné	36	62	98
Učňovské (bez maturity)	35	13	48
Stredné odborné (bez maturity)	31	17	48
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	3	4	7
Úplné stredné odborné (s maturitou)	16	29	45
Úplné stredné všeobecné	4	8	12
Vyššie	0	2	2
Vysokoškolské bakalárske	0	2	2
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	12	7	19
Vysokoškolské doktorandské	1	0	1
Vysokoškolské spolu	13	9	22
Vysokoškolské podľa zamerania:			
- univerzitné	3	4	7
- technické	3	2	5
- ekonomické	3	2	5
- poľnohospodárske	2	0	2
- ostatné	2	1	3
Ostatní bez udania školského vzdelania	9	10	19
Ostatní bez školského vzdelania	-	-	-
Deti do 16 rokov	23	36	59
Úhrn	170	190	360

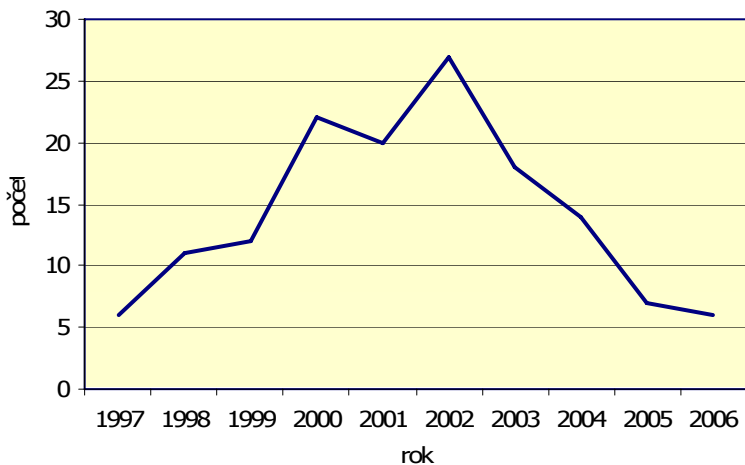
Zdroj: Štatistický úrad SR
Údaje k: roku 2001

Zamestnanosť a trh práce

Za posledných desať rokov vývoj stavu nezamestnaných mal dve fázy do roku 2002 a po roku 2002. Do roku 2002 kedy počet nezamestnaných narastal až dosiahol počet 27 občanov obce. Po tomto období došlo k postupnému poklesu a k 31.7.2007 sú v evidencii nezamestnaných vedený štyria občania obce.

Počet nezamestnaných v Obci Hrubá Borša

Tabuľka č. 8

Rok (stav k 31.12.)	Počet nezamestnaných
2007	4
2006	6
2005	7
2004	14
2003	18
2002	27
2001	20
2000	22
1999	12
1998	11
1997	6

Zdroj: Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Senec
Údaje k: roku 2007

Domový a bytový fond v obci Hrubá Borša

Vybavenosť domového a bytového fondu

V súčasnosti prevažná väčšina obývaných domov a bytov využíva na vykurovanie plyn zo siete, so spôsobom vykurovania prostredníctvom ústredného lokálneho, alebo etážového kúrenia. V obci sa v menšej miere využíva elektrické ústredné kúrenie, kúrenie na pevné palivo ako aj iné spôsoby vykurovania. Obyvatelia obce Hrubá Borša bývajú najmä v rodinných domoch. Z celkového domového fondu v obci Hrubá Borša 143, predstavujú rodinné domy 139. V obci je vybavenosť domového fondu na dobrej úrovni, z tendenciou k neustálemu zvyšovaniu štandardov bývania. Detailné popisy charakteru domového fondu v obci Hrubá Borša prezentujú nasledovné tabuľky.

Domový a bytový fond v obci Hrubá Borša v roku 2001:

Tabuľka č. 9

Počet	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné budovy	Domový fond spolu
Domov spolu	139	2	2	143
Trvale obývaných domov	106	2	2	110
v %	96,4	1,8	1,8	100
Ubytovacích zariadení bez bytu	-	-	-	-
Neobývaných domov	33	0	0	33
z toho: určených na rekreáciu	5	0	0	5
Priemerný vek domu	34	13	47	34
Bytov spolu	139	12	2	153
v tom: trvale obývané	97	12	1	110
v %	88,2	10,9	0,9	100
z toho družstevné	0	12	0	12
v tom: neobývané	42	0	1	43
neobývané, určené na rekreáciu	6	0	0	6
neobývané, nespôsobilé na bývanie	8	0	0	8
neobývané po kolaudácii	3	0	0	3
neobývané z iných dôvodov	17	0	0	17
nezistené	8	0	1	9
Obytná plocha bytu v m²	7039	732	47	7818
Celková plocha bytu v m ²	11269	1030	60	12359

Zdroj: Štatistický úrad SR
Údaje k: roku 2001

Za obdobie roku 2007 predstavuje domový fond obce spolu 152 domov z toho je trvale obývaných domov 125. Nezrovnalosti skutočného stavu všetkých bytov určených na bývanie (tak v bytových ako aj rodinných domoch) a stavu bytov evidovaných ako trvale obývané sa odlišuje z dôvodu, že veľká väčšina majiteľov nových rodinných domov vystavaných v obci od roku 2001 ako aj ich rodinní príslušníci nie sú prihlásení k trvalému pobytu v obci Hrubá Borša. Tento dôvod neumožňuje evidovať novopostavené rodinné domy ako trvale obývané a sú naďalej evidované ako neobývané.

Tabuľka č. 10

Počet	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné budovy	Domový fond spolu
Domov spolu	146	4	2	152
Trvale obývaných domov	125	4	5	131
v %	82,88	100,00	250,00	85,53
Neobývaných domov	21	0	0	21

Zdroj: Obecný úrad Hrubá Borša
Údaje k: roku 2006

Na základe historických údajov o počte domov v období rokov sa 1869 – 1910, kedy sa počet domov pohyboval od 42 do 58 je zrejmé, že intenzita bytovej výstavby v období posledných sto rokov nabrala na intenzite. Vychádzajúc z údajov uvedených v tabuľke č.11 môžeme konštatovať, že v období rokov 1946 -1970 prebiehala najintenzívnejšie bytová výstavba. Pozitívny trend vo vývoji domového fondu sa prejavuje predovšetkým tým, že bytová výstavba pokračovala aj nasledujúcich obdobiach a nedošlo k jej stagnácii.

Tabuľka č. 11

Obdobie výstavby	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné budovy	Domový fond spolu
- 1899 a nezistené	8	0	0	8
1900 - 1919	-	-	-	-
1920 - 1945	10	0	1	11
1946 - 1970	33	0	0	33
1971 - 1980	15	0	0	15
1981 - 1990	10	12	0	22
1991 - 2001	21	0	0	21
2001 - 2007	23	12	0	33
spolu	120	22	1	143
%	90,9	8,39	0,7	100

Zdroj: Štatistický úrad SR, Obec Hrubá Borša
Údaje k: roku 2005, 2007

2.4.4 Ekonomika

Rozhodujúcim faktorom rozvojových možností obce a determinantom životnej úrovne jej obyvateľstva je ekonomický potenciál obce. Jeho základom je spolupôsobenie kapitálu, ľudských zdrojov a prírodných daností nachádzajúcich sa v obci za účelom výroby produkcie a poskytovania služieb. Na rozvoji ekonomického potenciálu sa v obci podieľajú nielen podnikateľské subjekty pôsobiace na jej území, ale aj obecná samospráva, a nepriamo aj občania, ktorí sa podieľajú na spoločenskom dianí obce.

Jedným z najvýznamnejších merateľných ukazovateľov sú zariadenia občianskej vybavenosti. Typ a ich množstvo sú ovplyvnené charakterom obce nachádzajúcej sa v blízkosti okresného mesta Senec a hlavného mesta SR Bratislavy, ďalej veľkosťou obce, počtom jej obyvateľstva, návštevníkov a ich potrebami. Z toho vyplýva, že **podnikateľská sféra v obci** je rozvinutá priemerne. Svoje sídlo tu majú jedna predajňa potravín, jedno pohostinstvo. Významnú úlohu v obci zohrávajú náleziská štrku ako aj spoločnosť CORPOREX s.r.o., ktorá hospodári na výmere 80 - 90 ha ornej pôdy a ponúka služby svojho jazdeckého areálu.

Na území obce Hrubá Borša sa v súčasnosti nachádzajú:

Tabuľka č. 12

	Forma podnikania	Zameranie
František Boháček	živnostník	autodoprava
Ladislav Letušek	živnostník	zakladanie tráv a ošetrovanie
Mikuláš Vlahy	agropodnikateľ	zelenina
Ing. Ján Dzurňák	podnikateľ	výroba kontajnérov
Martin Filípek	podnikateľ	propagačné materiály
Michal Nagy	podnikateľ	autoklapiár
Imrich Petheő	podnikateľ	agropodnikateľ
Robert Savitský	živnostník	murár
Ing. Ladislav Agárdi	agropodnikateľ	poľná výroba, jazdecký oddiel
Ernest Tornyai	agropodnikateľ	Poľná výroba
Robetr Tornyai	podnikateľ	doprava
Eduard Kruľ	podnikateľ	doprava
Alexander Nagy	podnikateľ	doprava
Tibor Slezák	podnikateľ	miestne pohostinstvo, autodoprava
Anna Slezáková	podnikateľka	pohostinské služby

Mgr. Timea Sárkanyová	podnikateľka	obchod
Peter Sárkany	podnikateľ	autodoprava
Dr. Boris Subotič	podnikateľ	liečiteľ
Magdaléna Nagyová	podnikateľka	pohostinské služby
Tibor Tornyai	živnostník	cukrárenské výrobky
Štefan Minárik	živnostník	murár, obkladačár
Ing. Štefan Črep	podnikateľ	propagácia, reklama
Katarína Horváthová	podnikateľ	účtovníctvo
Ing. Maroš Holcsík	podnikateľ	reklama
Ing. Martin Polek	podnikateľ	software
Ing. Jozef Kožár	podnikateľ	software
Robert Slovák	podnikateľ	autodoprava
Jozef Ravasz	živnostník	murár
Pavol Fajkoš	podnikateľ	reklama
Dušan Macek	podnikateľ	agropodnikateľ
Jozef Macek	SHR	poľná výroba
Ing. Jozef Munka	podnikateľ	rekreačné a záhradnícke služby
Galo Peter	podnikateľ	reklama
Zdenek Oliva	podnikateľ	ťažba štrkov a pieskov
Ing. Katarína Szabová	podnikateľ	spracovanie stavebných projektov
Gejza Varga	podnikateľ	poradenská služba
Michal Repašský	podnikateľ	vzduchotechnika

Zdroj: Obecný úrad Hrubá Borša
Údaje k: roku 2006

2.4.5 Hospodárenie a finančné vzťahy obce

V súlade s § 9 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení a § 4 č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy je **rozpočet obce** základom finančného hospodárenia v príslušnom rozpočtovom roku, ktorým sa riadi financovanie úloh a funkcií obce v príslušnom rozpočtovom roku.

Rozpočet obce musí zabezpečovať súlad príjmov a výdavkov, zodpovedné a zodpovedajúce nakladanie s verejnými prostriedkami. Stanovená štruktúra príjmov a výdavkov vytvára podmienky pre získavanie príjmov a používanie prostriedkov v súlade so zákonom. Obec teda môže priamo ovplyvňovať ekonomický rozvoj prostredníctvom rozpočtu a využitia obecného majetku. Fiškálna decentralizácia prebiehajúca v ostatnom období spolu s postupným prenesením kompetencií na vyššie územné celky a obecné samosprávy výrazne zvyšuje zodpovednosť obecnej samosprávy a rozširuje oblasti, v ktorých môže obec plniť svoje úlohy.

Obec Hrubá Borša nevykonáva žiadnu podnikateľskú činnosť. Hospodárenie obce možno zhodnotiť na základe výkazu o plnení rozpočtu a o plnení vybraných

finančných ukazovateľov obce, vyššieho územného celku a rozpočtových organizácií v ich pôsobnosti.

Rozpočet obce za rok 2005 bol vytvorený ako vyrovnaný, bol navýšený o dotácie zo ŠR vo výške 2,104 mil. Sk. V tomto období prebehla rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia, materskej škôlky a budovy obecného úradu.

Tabuľka č. 13

	Rok 2005			
	Príjmová časť		Výdavková časť	
	Upravený rozpočet	Skutočný obrat	Upravený rozpočet	Skutočný obrat
Plnenie bežného rozpočtu	2 417 000	2 417 000	2 417 000	1 622 000
Plnenie kapitál. rozpočtu	4 080 000	4 080 000	4 080 000	2 579 000
Prevod prostriedkov z peň. zdrojov	---	2 104 000	---	300 000
SPOLU	6 497 000	8 601 000	6 497 000	6 959 000

Zdroj: Plnenie rozpočtu vo výkaze o plnení rozpočtu obce Hrubá Borša na rok 2005

Obecný rozpočet za rok 2006 je tvorený príjmami vo výške cca 6,896 mil. Sk a výdavkami vo výške cca 5,506 mil. Sk a bol plánovaný ako prebytkový. Štruktúru príjmov tvoria: daňové príjmy a nedaňové príjmy. Rozpočet obce je navýšený o dotácie od štátu vo výške 2,02 mil. Sk. Pričom v tomto období nedošlo k vyčerpaniu týchto dotácií.

Tabuľka č. 14

	Rok 2006			
	Príjmová časť		Výdavková časť	
	Upravený rozpočet	Skutočný obrat	Upravený rozpočet	Skutočný obrat
Plnenie bežného rozpočtu	3 396 000	2 417 000	2 916 000	2 916 000
Plnenie kapitál. rozpočtu	3 500 000	3 500 000	2 590 000	2 590 000
Prevod prostriedkov z peň. zdrojov	---	2 020 000	---	---
SPOLU	6 896 000	8 601 000	5 506 000	5 506 000

Zdroj: Plnenie rozpočtu vo výkaze o plnení rozpočtu obce Hrubá Borša na rok 2006

Každá obec je v súčasnosti povinná zostavovať tzv. viacročný rozpočet, ktorý tvorí rozpočet obce ako celku na príslušný rozpočtový rok, ako aj na ďalšie dva rozpočtové roky. Rozpočet predstavuje finančný plán vymedzujúci služby a to, akým spôsobom sa budú poskytovať. Stáva sa tak akousi základnou smernicou, ktorou volené orgány riadia výkonný aparát pri zabezpečovaní služieb.

Tabuľka č. 15

	Rok 2007		Rok 2008		Rok 2009	
	Príjmová časť		Výdavková časť			
Plán bežného rozpočtu	3 710 000	3 495 000	3 910 000	3 521 000	3 242 000	3 310 000
Plán kapitál. rozpočtu	5 000 000	—	—	7 845 000	—	—
Bežný účet k 01.01.klaen dárneho roku	2 657 000	—	—	—	—	—
SPOLU	11 367 000	3 495 000	3 910 000	11 366 000	3 242 000	3 310 000

Zdroj: Plán rozpočtu obce Hrubá Borša na rok 2007

Stále **príjmy rozpočtu obce** zabezpečujú predovšetkým daňové príjmy, a to podielové i miestne (vrátane poplatkov). Minimálnym príjmom obce sú príjmy z využívania obecného majetku. Príjmy rozpočtu obce Hrubá Borša sú tvorené nasledovnými položkami: miestne dane a poplatky, príjmy z využívania obecného majetku, dotácie.

Výdavková časť rozpočtu obce charakterizuje prístupy obecnej samosprávy k napĺňaniu samosprávnych kompetencií, a to pri dodržiavaní dvoch základných princípov:

- 1.) racionálnosť v nakladaní s finančnými prostriedkami,
- 2.) preferovanie rozvojových potrieb obce.

Výdavky rozpočtu obce predstavujú predovšetkým **výdavky bežného rozpočtu** obce, ktoré zabezpečujú plnenie funkcií obecnej samosprávy. Výrazný vplyv na zvyšovanie výdavkov bežného rozpočtu má rast cien energií, telekomunikačných, poštových služieb, kancelárskych potrieb a materiálu. **Výdavky kapitálového rozpočtu** v posledných troch rokoch boli použité na prípravnú a projektovú dokumentáciu, rekonštrukcie a modernizácie, realizácie nových stavieb, výstavbu, rozvoj obce ktoré sú detailne popísané v časti 2.5 Analýza realizovaných opatrení.

2.4.6 Občianska vybavenosť

Občianska vybavenosť

Tabuľka č. 16

Pošta	nie
Káblková televízia	nie
Verejný vodovod	nie
Verejná kanalizácia	nie
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	nie
Rozvodná sieť plynu	áno
Internetové pripojenie	áno
Najbližšia zastávka vlakov osobnej dopravy - názov	Senec
Najbližšia zastávka vlakov osobnej dopravy - vzdialenosť v km	9

Zdroj: Obecný úrad Hrubá Borša
Údaje k: roku 2007

Technická infraštruktúra

Verejný vodovod

V obci sa začalo s výstavbou súboru objektov a zariadení slúžiaci verejnej potrebe umožňujúcich hromadné zásobovanie obyvateľstva a iných odberateľov vodou. Tento projekt predstavoval spoločný projekt dvoch obcí Jánovce a Hrubá Borša. S výstavbou siete sa začalo od obce Jánovce, pričom sieť zariadení slúžiacich na hromadné zásobovanie obyvateľstva vodou je vybudovaná. Na verejnú sieť sa plánovalo napojenie celého domového a bytového fondu obce no vzhľadom na nedostatok finančných prostriedkov sa táto etapa prác neuskutočnila. V súčasnosti je distribučná vodovodná sieť pripravená na prevádzku, avšak jej spustenie neumožňuje chýbajúca prípojka na vodný zdroj, ktorým bol podľa plánovanej dokumentácie Jelčiansky vodný zdroj ako aj nerealizované prípojky pre domácnosti. Dôvodom neukončenia výstavby verejnej distribučnej siete je nespustenie prác na tomto projekte obcou Jánovce. Zásobovanie obyvateľstva vodou je realizované prostredníctvom studní v súkromnom vlastníctve. Hydrochemické a hydrogeologické pomery záujmového územia obce Hrubá Borša z hľadiska zdrojov pitnej vody sú charakterizované v časti 2.4.1. Prírodné zdroje.

Verejná kanalizácia

Obec v súčasnosti nedisponuje prevádzkovo samostatným súborom objektov a zariadení slúžiacich verejnej potrebe na hromadné odvádzanie odpadových vôd

umožňujúci neškodné odvádzanie odpadových vôd z obce. Odvádzanie odpadových vôd z domácností je realizované septikmi, ktoré sú v ich súkromnom vlastníctve.

Telekomunikačná sieť

Obyvatelia obce Hrubá Borša môžu využívať **telekomunikačné služby** rôznych spoločností. Územie obce je v plnom rozsahu a s dostatočnou kapacitou pokryté ako pevnými, tak aj mobilnými operátormi pôsobiacimi na Slovenskom telekomunikačnom trhu. Na trhu telekomunikačných a dátových služieb sa etablovali okrem Slovenských telekomunikácií aj ďalšie subjekty. Medzi najvýznamnejšie patria Orange a T- Mobile.

Internet

Obec Hrubá Borša prevádzkuje vlastnú oficiálnu **WEB stránku** – www.obechrubaborsa.sk. Pripojenie na **internet v obci** je možné prostredníctvom telekomunikačných operátorov pevných a mobilných sietí poskytujúcich svoje služby na území obce ako aj spoločnosťou METLEBA s.r.o. so sídlom v Bratislave. Táto spoločnosť prevádzkuje bezdrôtový mikrovlný internet na ktorý je v súčasnosti napojených 43 domácností. V rámci služieb obec poskytuje zdarma svojim občanom krúžok výpočtovej techniky.

Dopravná infraštruktúra

Cestná sieť

Obec Hrubá Borša má veľmi výhodnú polohu voči hlavným dopravným koridorom nadregionálneho významu. Územie Bratislavského kraja je poprepájané dopravnou sieťou s rôznymi stupňami významu. Z medzinárodného hľadiska najdôležitejšou časťou ciest sú diaľnice. Územím kraja prechádzajú všetky najvýznamnejšie cestné ťahy, ktoré sú v blízkosti obce Hrubá Borša. Medzi najvýznamnejšie cestné ťahy patria diaľnica D1/ E 75 a medzinárodná cesta E 571 (61).

Letiská

Občania obce využívajú vnútroštátne a medzinárodné letecké spojenia letiska Bratislava, ktoré je zaradené do siete verejných letísk Slovenskej republiky so štatútom medzinárodného letiska. Ďalšie letiská v blízkosti obce majú len miestny význam. Všetky tieto letiská po zmodernizovaní možno v budúcnosti využívať pre športovo-

turistické účely. V katastrálnom území obce sa nenachádza plocha vhodná na pristávanie malých športových alebo iných druhov lietadiel.

Vnútrotná dopravná infraštruktúra

Obec Hrubá Borša je predurčená na dynamický rozvoj z hľadiska jej strategickkej polohy na **dopravných komunikáciách** vedúcich k strategickým centrálnym sídlam kraja. Vzdialenosť od mesta Senec je cca 8,4 km.

Autobusová doprava je v obci veľmi dobrá. V ranných hodinách od 04:00 do 09:00 ako aj vo večerných hodinách od 15:00 do 21:00 je spojenie z Bratislavou a Sencom realizované v polhodinových intervaloch. V obci sú 2 autobusové zastávky, zodpovedajúce predpisom cestnej dopravy z hľadiska ich bezpečnosti a umiestnenia, ktoré má nástupné ostrovčeky. V rámci realizácie projektu Revitalizácia parku a voľnočasového areálu v obci Hrubá Borša, dôjde k rekonštrukcii jednej z vyššie uvedených zastávok, pričom umožní aj prepravu osôb z ťažkým zdravotným postihnutím. **Cesta III. triedy**, ktorá obcou prechádza, je v súčasnosti zaťažovaná nákladnou dopravou, z prevádzok štrkov a pieskov čo v značnej miere znižuje kvalitu stavu vozovky a z tohto dôvodu je nevyhnutná jej rekonštrukcia. V roku 2007 došlo k rekonštrukcii miestne komunikácie pri budove obecného úradu a materskej škôlky, ktoré sú v dôsledku výstavby kanalizácie rozkopané.

Železničná doprava do obce nie je vybudovaná. Občania obce využívajú železničné spojenie zo železničnej stanice Senec vzdialenej od obce 8,5 km.

2.4.7 Vzdelávanie a kultúra

Tabuľka č. 17

Knižnica	áno
Videopožičovňa a DVD požičovňa	nie
Kino stále	nie

Zdroj: Obecný úrad Hrubá Borša
Údaje k: roku 2007

Základná škola

Do roku 1943 prebiehalo vyučovanie v starej budove školy, ktorá však nevyhovovala bezpečnostným a hygienickým podmienkam, preto bola v rokoch 1937 – 1944 postavená nová budova v ktorej prebiehalo vyučovanie v maďarskom, neskôr v slovenskom jazyku. Do školského roku 1949/1950 prebiehalo vyučovanie na všetkých stupňoch základného vzdelávania v obci. Začiatkom nasledovného školského roku až do školského roku 1974/1975 v obci prebiehalo len vyučovanie na prvom stupni základného školstva. Od školského roku 1975/1976 navštevovali Základnú školu prvé štyri ročníky a od nasledujúceho školského roku len prvé tri ročníky. V súčasnosti sa v obci Hrubá Borša neposkytuje základné vzdelávanie. Od roku 1982, kedy došlo k zániku školy je vzdelanie na základnom stupni poskytované Základnými školami v okolitých obciach. Z počtu 40 školopovinných detí, 85% navštevuje Základnú školu v Kráľovej pri Senci s vyučovacím jazykom slovenským, 15% navštevuje Základné školy v Senci a Bratislave.

Materská škola

V obci existuje predškolské zariadenie s vyučovacím jazykom slovenským, ktoré navštevuje 23 detí. Materská škola nedisponuje vlastnou budovou, ale je umiestnená v budove obecného úradu. Priestory materskej školy prešli v roku 2005 prestavbou predmetom ktorej bola rekonštrukcia strechy a spálni pre deti. V tomto zariadení sa vykonáva celodenná prevádzka pričom sa zabezpečuje kompletné stravovanie detí. Personál Materskej školy tvoria 2 učiteľky, kuchárka a upratovačka.

Kultúrny dom

Kedysi bol kultúrny dom umiestnený v rodinnom dome so šindľovou strechou, ktorý obec odkúpila a v roku 1950 zrekonštruovala. V priestoroch bola vytvorená divadelná sála pre 100 hostí. V roku 1956 obec zakúpila prvý televízny prijímač v obci, ktorý bol k dispozícii obyvateľom obce v tomto zariadení. V súčasnej dobe obec

nedisponuje vyhovujúcim kultúrnym zariadením a knižnica, ktorá bola umiestnená v tomto zariadení sa presťahovala do budovy obecného úradu. Obec má veľký záujem realizovať projekt výstavby Kultúrno - výchovného a vzdelávacieho centra, ktoré by slúžilo ako priestor pre realizáciu záujmov detí a mladých v popoludňajších a večerných hodinách.

2.4.8 Tretí sektor

Šport

Do roku 1982 v obci existovala organizovaná športová činnosť. Futbalové družstvo Družstevník Hrubá Borša hralo v najnižšej triede okresnej súťaže. V súčasnosti v obci nepôsobí športové zariadenie akéhokoľvek druhu.

Šport

Tabuľka č. 18

Kúpalisko umelé alebo prírodné	nie
Telocvičňa	nie
Ihrisko pre futbal (okrem školských)	nie

Zdroj: Obecný úrad Hrubá Borša
Údaje k: roku 2007

Zdravotníctvo

V obci ani v minulosti, ani v súčasnosti nesídli obvodný lekár, lekárne resp. iné zdravotné zariadenie. Od roku 1961 až po súčasnosť občania Hrubej Borše patria k obvodnému lekárovi v Kráľovej pri Senci, kde sa nachádza aj lekárne.

Zdravotníctvo

Tabuľka č. 19

Lekárne a výdajne liekov	nie
Samostatné ambulancie praktického lekára pre dospelých	nie
Samostatné ambulancie praktického lekára pre deti a dorast	nie
Samostatné ambulancie praktického lekára stomatóloga	nie
Samostatné ambulancie praktického lekára gynekológa	nie

Zdroj: Obecný úrad Hrubá Borša
Údaje k: roku 2007

2.5 Analýza realizovaných opatrení

Analýza realizovaných opatrení predstavuje zmapovanie reálnych skúseností obce Hrubá Borša pri implementovaní investičných a neinvestičných projektov na podporu regionálneho rozvoja. Realizácie projektov vyprofilovali v obci odborne zdatný projektový tím, pre úspešné riadenie projektov v budúcnosti. V obci sa v posledných rokoch zrealizovali tieto projekty:

Projekty obce realizované z vlastných zdrojov a dotácií štátneho rozpočtu:

Realizovaný projekt: Rekonštrukcia Materskej školy

Cieľ projektu: vybudovanie príjemného prostredia ktoré splňa hygienické, technické podmienky celodennej prevádzky

Výsledky projektu:

- zrekonštruovanie 1 s 24 posteľami spálni pre deti
- oprava 15 X 12 m² strechy

Náklady projektu:

- rekonštrukcia spálni pre deti 300 000,- Sk
- rekonštrukcia strechy 200 000,- Sk

Finančné prostriedky: vlastné zdroje z rozpočtu obce, sponzorské dary

Termín realizácie: 2005

Realizovaný projekt: Rekonštrukcia budovy obecného úradu

Cieľ projektu: rekonštrukcia fasády budovy obecného úradu

Výsledky projektu:

- úprava fasády budovy obecného úradu

Náklady projektu: 230 000,- Sk

Finančné prostriedky: vlastné zdroje z rozpočtu obce

Termín realizácie: 2005

Realizovaný projekt: Rekonštrukcia verejného osvetlenia

Cieľ projektu: rekonštrukcia verejného osvetlenia kompletne celá obec

Výsledky projektu: 78 stĺpov osvetlenia

Náklady projektu: 550 000,- Sk

Finančné prostriedky: dotácia zo štátneho rozpočtu

Termín realizácie: rok 2005

Realizovaný projekt: Rekonštrukcia budovy obecného úradu II. etapa

Ciel' projektu: komplexná rekonštrukcia budovy obecného úradu

Výsledky projektu:

- zrekonštruovanie zasadacej miestnosti obecného úradu
- zrekonštruovanie kuchyne obecného úradu
- rekonštrukcia oplotenia a chodníkov v areáli obecného úradu

Náklady projektu:

- rekonštrukcia zasadacej miestnosti 150 000,- Sk
- rekonštrukcia kuchyne 110 000,- Sk
- rekonštrukcia chodníkov a oplotenia 120 000,- Sk

Finančné prostriedky:

- vlastné zdroje z rozpočtu obce 270 000,- Sk
- dotácia zo štátneho rozpočtu vo výške 110 000,- Sk

Termín realizácie: 2006

Realizovaný projekt: Rekonštrukcia oplotenie na miestnom cintoríne

Ciel' projektu: rekonštrukcia oplotenia miestneho cintorínu

Výsledky projektu: vybudovanie nového oplotenie v celkovej dĺžke 120 m

Náklady projektu: 175 000,- Sk

Finančné prostriedky:

- vlastné zdroje z rozpočtu obce

Termín realizácie: 2007

Realizovaný projekt: Výstavba obecného vodovodu

Ciel' projektu: vybudovanie súboru objektov a zariadení slúžiaci verejnej potrebe umožňujúcich hromadné zásobovanie obyvateľstva a iných odberateľov vodou

Výsledky projektu: vybudovanie distribučnej siete pitnej vody v obci

Náklady projektu: 7 850 000,- Sk

Finančné prostriedky:

- vlastné zdroje z rozpočtu obce 1 050 000,- Sk
- dotácia z Ministerstva životného prostredia 6 800 000,- Sk

Termín realizácie: 2004 – 2006

Žiadosti o nenávratný finančný príspevok zo štrukturálnych fondov Európskej únie podané obcou:

Názov projektu: Revitalizácia parku a voľnočasového areálu v obci Hrubá Borša

Cieľ projektu: úprava obecného parku

Výsledky projektu: vybudovanie a revitalizácia verejného priestoru

Náklady projektu: 9 553 000,- Sk

Finančné prostriedky:

- vlastné zdroje z rozpočtu obce 470 000,- Sk
- dotácia z fondov EU 9 083 000,- Sk

Termín realizácie: 2004 – 2006

Názov projektu: Územný plán obce Hrubá Borša

Cieľ projektu: vytvorenie koncepčného dokumentu územného rozvoja obce

Výsledky projektu: vypracovanie územnoplánovacej dokumentácie

Náklady projektu: 933 000,- Sk

Finančné prostriedky:

- vlastné zdroje z rozpočtu obce 46 650,- Sk
- dotácia z fondov EU 886 350,- Sk

Termín realizácie: 2007 – 2008

SWOT analýza

Analýza SWOT pomôže zamerať pozornosť na kľúčové oblasti vo vnútri obce. Využitá bude hlavne pri budovaní jej silných stránok, odstraňovaní slabých stránok alebo ich akceptovaní (pokiaľ ich nie je možné odstrániť), využívaní príležitostí a vyrovnaní sa s rizikami vonkajšieho prostredia. SWOT analýza je základným dokumentom a východiskom pre tvorbu stratégie obce Hrubá Borša a jej strategického plánovania.

Analýzou silných a slabých stránok sleduje obec Hrubá Borša súčasný stav z hľadiska vnútorných faktorov, odhaľuje, čo je v obci pozitívne a negatívne. **Silnou stránkou** obce sú najmä jej prirodzené dispozície. **Slabou stránkou** je to, čo obci chýba, alebo čo sa robí nedostatočne v porovnaní s inými.

Analýza príležitostí a ohrození sa zameriava na budúci rozvoj obce z hľadiska vonkajších faktorov, určuje možnosti rozvoja a riziká, ktoré je nevyhnutné predikovať a napomôcť k ich predchádzaniu. **Príležitosťou** obce je akýkoľvek pozitívny trend, ktorý môže byť impulzom pre jej ďalší rozvoj v prípade, že sa nájdu zdroje na jeho realizáciu a bude oň záujem. **Ohrozením** obce sú akékoľvek nevýhodné trendy alebo smery vývoja na úrovni miestnej, ale aj regionálnej, národnej či celosvetovej, ktoré ju v negatívnom smere ovplyvňujú.

PRÍRODNÉ ZDROJE A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- výhodná geografická poloha – blízkosť k Bratislave- priaznivé podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva- vhodná klíma a príjemné prostredie pre život ľudí- realizácia separovaného zberu odpadu a triedenie fliaš- obmedzenie vypaľovania a spaľovania odpadu- realizácia celoobecného upratovanie v jarnom a jesennom období- dobrá dostupnosť územia- vidiecky charakter osídlenia- pomerne kvalitné životné prostredie v obci- dostatok individuálnych vodných zdrojov- existencia nálezísk štrku	<ul style="list-style-type: none">- nedostatočné využitie prírodného potenciálu, nedostatočné využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie- chýbajúca kanalizačná sieť s ČOV- absencia ÚPD a PHSR- chýbajúca vodovodná sieť- existencia lokálnych zdrojov znečistenia zložiek životného prostredia- zanedbaný stav úpravy parku- nekomplexná úprava verejnej zelene- mierne znížená kvalita povrchových a spodných vôd- chýbajúca skládka komunálneho odpadu
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">- ochrana a racionálnejšie využívanie prírodných zdrojov- využitie prírodného potenciálu- dobudovanie kanalizačnej siete a ČOV- dobudovanie vodovodnej siete- pokračovanie v separovanom zbere odpadu- pozitívny prístup a dobrá angažovanosť samosprávy a obyvateľstva k zachovaniu prírodného dedičstva pre budúce generácie- využívanie odpadov, zhodnocovanie a správne zneškodňovanie spôsobom neohrozujúcim zdravie ľudí a životné prostredie- vybudovanie kompostárne na likvidáciu zeleného odpadu- možnosť využívať štrukturálne fondy EÚ- pokračovanie v ochrane životného prostredia (vybudovanie zberného dobru)	<ul style="list-style-type: none">- nekontrolované vypúšťanie septikov (žúmp)- nedobudovanie kanalizačnej siete a ČOV- zanedbanie environmentálnej výchovy- hydroklimatické zmeny- nekontrolovaný nárast nelegálnych skládok- ohrozovanie obce hlučnosťou, prašnosťou a znečisťovaním ovzdušia vplyvom frekventovaného dopravného spojenia a výstavby občianskej vybavenosti- nezískanie prostriedkov z fondov EÚ

ĽUDSKÉ ZDROJE A VZDELÁVANIE	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- obyvateľstvo s primeraným vzdelaním- pracovitosť, podnikavosť, súdržnosť a pohostinnosť miestnych občanov- stúpajúci podiel obyvateľstva v produktívnom veku- sieť základných stredných a vysokých škôl v blízkych mestách- celodenná prevádzka rekonštruovanej materskej škôlky- existencia miestnych lídrov- súdržnosť obyvateľov obce- realizácia krúžkov pre deti a mládež	<ul style="list-style-type: none">- úbytok obyvateľstva- vysoký podiel obyvateľov so základným a s učňovským vzdelaním bez maturity- neprihlásenie sa nových občanov obce k trvalému pobytu v obci
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">- atraktivita vidieckeho bývania v obci zvyšujúca záujem mestského obyvateľstva o bývanie v obci- blízkosť širokej siete vedeckých a vzdelávacích inštitúcií v meste Bratislava s možnosťami spolupráce- výstavba nových obecných bytov	<ul style="list-style-type: none">- naďalej pretrvávajúci pokles demografického vývoja- starnutie obyvateľstva- ďalší úbytok obyvateľstva – zvlášť kvalifikovaných mladých ľudí- nezáujem o ponuku pozemkov, nájomných bytov a pod.- strata súdržnosti a záujmu obyvateľov o dianie v obci

SOCIÁLNA (OBČIANSKA) INFRAŠTRUKTÚRA	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- dobrá úroveň bytovej vybavenosti obce s výraznou prevahou rodinných domov- realizácia výstavby nových rodinných domov- perspektíva ďalšieho rozmachu bytovej výstavby- periodické organizovanie kultúrnych aktivít s veľkou návštevnosťou a rozmanitý kultúrno-spoločenský život v obci- existencia a prevádzka materskej školy s jedálňou- vysporiadané majetkovo-právne vzťahy- vysoký záujem o šport- vysoká úroveň vzdelávacieho procesu v Materskej škole- vynikajúce materiálno-technické zabezpečenie Materskej školy- začatie realizácie projektu revitalizácia parku a voľnočasového areálu v obci	<ul style="list-style-type: none">- neúplný základný sortiment ponuky tovarov a služieb v obci- neexistujúce sociálne zariadenie pre starších občanov obce- absencia ordinácie praktického lekára,- absencia lekárne- deficit v materiálno-technickom vybavení ihriska- absencia kultúrno-vzdelávacieho centra
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">- zlepšenie propagácie obce- podpora stravovania dôchodcov a osamelých ľudí- vytváranie partnerstiev- zakladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby- možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ- dobudovanie vlastného rehabilitačného centra- revitalizácia obecného ihriska- vybudovanie multifunkčného kultúrneho zariadenia	<ul style="list-style-type: none">- pomalý rast kvality ponúkaných služieb- zlý neuspokojivý vzťah medzi životným štýlom obyvateľstva a jeho potrebami- zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva- zhoršovanie zdravotného stavu obyvateľov stredného veku- nezáujem obyvateľov o rozvoj svojho kultúrneho povedomia- slabá podpora kultúry zo strany štátu a VÚC- posun priorít mládeže ku konzumnému spôsobu života

EKONOMICKÉ PODMIENKY A PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- nízka miera nezamestnanosti- potenciál rastu odbornosti, zručnosti a zamestnanosti pracovnej sily v obci- potenciál nových zdrojov v sektore služieb a malého a stredného podnikania- priaznivý podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva- obecný majetok, možnosti jeho efektívnejšieho využitia vrátane podnikania s ním- dobré podmienky pre rozvoj cestovného ruchu a agroturistiky (jazdecký oddiel)- skúsenosti s realizáciou projektov- záujem investorov o ťažbu štrku	<ul style="list-style-type: none">- nedostatok pracovných príležitostí v obci- migrácia mladých ľudí za prácou mimo obce- slabé zastúpenie podnikateľov (hlavne v sekundárnej a terciárnej sfére)- nepripravené projektové dokumentácie k žiadostiam z fondov EÚ
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">- navrhnutie plochy pre nové podnikateľské aktivity- plánovaná výstavba obytných súborov a golfového ihriska (individuálna bytová výstavba, polyfunkčná bytová zástavba, golfové ihrisko s 18 jamkami, 3 jazerá určené na rekreáciu a šport)- zvýšenie finančnej a daňovej sily obce- priaznivé predpoklady pre čerpanie zo štrukturálnych fondov EÚ- zlepšenie technickej a dopravnej infraštruktúry- spolufinancovanie kultúrnych akcií z podnikateľských zdrojov- rast priamych zahraničných investícií- využitie historického, kultúrneho a prírodného potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu, zvlášť agroturistiky a vidieckeho ruchu	<ul style="list-style-type: none">- celkový rast nákladov na činnosť samosprávy a podnikateľských subjektov, najmä rast cien energií, služieb, nákladov na verejné účely obce a pod.- neochota ľudí investovať a započat' podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu

TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- vybudovaná sieť na rozvod elektrickej energie- dobré prepojenie obce na hlavnú cestnú sieť- existencia verejného osvetlenia,- pokrytie signálom mobilných operátorov- začatie z rekonštrukciou miestnych komunikácií- z funkčného hľadiska vyhovujúci systém regionálnej autobusovej a železničnej dopravy- pevná telefónna sieť s bytovými prípojkami- vybudovaná distribučná sieť na dodávku vody- možnosť napojenia občanov na internet- existencia obecných budov a majetku	<ul style="list-style-type: none">- absencia kanalizačnej siete s ČOV- neexistencia prípojky na vodný zdroj a prípojok pre domácností- nedostatok parkovacích plôch pre návštevníkov obce- absencia verejných sociálnych zariadení pre potreby cestovného ruchu- nevyhovujúci stav miestnych komunikácií- nedostatočný stav chodníkov popri väčšine komunikácií
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ- príležitosť k dobudovaniu technickej infraštruktúry obce, čo prispeje k zvýšeniu záujmu obyvateľov blízkeho okolia o prisťahovanie do nej- možnosť kooperácie riešenia otázok a problémov regionálneho charakteru s okolitými obcami	<ul style="list-style-type: none">- nedostatok finančných prostriedkov vzhľadom na daňovú silu obce- nezískanie finančných zdrojov z fondov EÚ a SR- nepripravenosť technickej a projektovej dokumentácie, ktorá bude podporným dokumentom k realizácii zámerov obce- nárast individuálnej automobilovej dopravy

2.6 Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

Hlavné faktory rozvoja vyplývajú zo silných stránok a príležitostí obce, kľúčové disparity vyplývajú zo slabých stránok a ohrození obce vymedzených zo SWOT analýzy. Z dôvodu zabezpečenia čo najvyššej adresnosti Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrubá Borša sme určili nasledovné kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja.

Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
<ul style="list-style-type: none">- absencia kanalizačnej siete s ČOV- neexistencia prípojky na vodný zdroj a prípojok pre domácností- absencia kultúrno-vzdelávacieho centra- chýbajúca skládka komunálneho odpadu	<ul style="list-style-type: none">- vysoká úroveň priebehu vzdelávacieho procesu v Materskej škole- vynikajúce materiálno-technické zabezpečenie Materskej školy- realizácia separovaného zberu odpadu- realizácia projektu revitalizácia parku a voľnočasového areálu v obci

3 Rozvojová stratégia

Rozvojová stratégia obce predstavuje určitú filozofiu smerovania, ktorým by sa mala obec v stanovenom časovom horizonte siedmych rokov uberať. Stratégia rozvoja obce sa zameriava na riešenie disparít prostredníctvom vybranej podpory a lepšieho využívania existujúcich tradičných faktorov podporujúcich trvalo udržateľný rozvoj obce a vytváranie nových faktorov podpory rozvoja, nemá charakter konkrétneho návrhu riešiaceho určitý problém. Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pre uvažované obdobie predstavuje rozsiahly a strategický komplex analýz a opatrení. Jednotlivé opatrenia na seba logicky nadväzujú avšak z dôvodu havarijného stavu predmetnej veci, resp. z hľadiska potrieb a záujmu tej onej skupiny obyvateľstva ich možno realizovať mimo.

Pri navrhovaní strategického cieľa obce Hrubá Borša sa vychádzalo z prieskumu verejnej mienky (dotazníkový prieskum) a z analýz existujúceho stavu s ohľadom na zachovanie princípov všeobecného konsenzu a vzájomnej vyváženosti. Samotných zadefinovaných strategického cieľa podporujeme orientáciu rozvoja obce žiadaným smerom.

3.1 Ciele a priority

V Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrubá Borša Ciele je vytvorená hierarchická štruktúra, na vrchole ktorej sa nachádza globálny cieľ obce. Špecifické ciele predstavujú charakteristiku cieľového stavu už na detailnejšej úrovni s jasnejším a výstižnejším pomenovaním. Jednotlivé priority a opatrenia vymedzujú prioritné oblasti strategického plánovania obce, ktoré nadväzujú na špecifické ciele.

„Globálny cieľ obce Hrubá Borša: Skvalitnenie života obyvateľov obce Hrubá Borša vyváženým a trvalo udržateľným rozvojom obce a jej okolia.“

Naplnenie strategického cieľa obce Hrubá Borša je podmienené dosiahnutím naplnenia jej čiastkových špecifických cieľov, ktoré sa týkajú nasledovných oblastí:

Špecifické ciele obce Hrubá Borša:

- Rozvoj a skvalitnenie poskytovaného vzdelávania
- Dobudovanie základnej infraštruktúry s rešpektovaním ochrany prírody a životného prostredia v obci.
- Rozvoj podnikania, služieb cestovného ruchu v obci Hrubá Borša s využitím domáceho potenciálu.
- Zlepšenie občianskej vybavenosti a podpora občianskych aktivít obyvateľov.

3.2 Opatrenia a aktivity

Priority obce Hrubá Borša:

1. Dobudovanie, rozvoj a skvalitnenie základnej infraštruktúry s rešpektovaním ochrany prírody a životného prostredia v obci.

Opatrenie: 1. 1 Vybudovanie chýbajúcich prvkov základnej infraštruktúry

Opatrenie: 1. 2 Rozvoj dopravnej infraštruktúry obce

Opatrenie: 1. 3 Revitalizácia životného prostredia

Opatrenie: 1. 4 Odpadové hospodárstvo

2. Rozvoj podnikania, služieb cestovného ruchu v obci Hrubá Borša s využitím domáceho potenciálu.

Opatrenie: 2. 1 Rozvoj ekonomického potenciálu obce

Opatrenie: 2. 2 Rozvoj a využitie potenciálu cestovného ruchu v obci

3. Rozvoj občianskej vybavenosti a podpora občianskych aktivít obyvateľ'ov.

Opatrenie: 3. 1 Zvýšenie vzdelávania a potenciálu zamestnanosti

Opatrenie: 3. 2 Podpora a rozvoj voľno-časových aktivít

Opatrenie: 3. 3 Vytvorenie systému sociálnej infraštruktúry obce

4. Sídelná štruktúra

Opatrenie: 4. 1 Podpora výstavby bytov

Na základe výsledkov analýz je potrebné v prvom rade začať s realizáciou projektov zameraných na tieto oblasti:

Aktivita č.1 : Výstavba kultúrno-výchovného vzdelávacieho centra v obci

Popis: Výstavbou kultúrno-výchovného vzdelávacieho centra sa nadviaže na aktivity ako sú krúžky pre deti a mládež, poskytovanie celodennej prevádzky v materskej škôlke. Táto aktivita vyplynula zo súčasného stavu, predstáv miestnej samosprávy a dotazníkového prieskumu realizovanom v obci. Jej základnou úlohou je aktivizácia obyvateľ'stva a rozšírenie možností voľnočasových aktivít.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 3.1 Zvýšenie vzdelávania a potenciálu zamestnanosti

Termín realizácie: 2008-2009

Garant: obec

Aktivita č.2 : Dobudovanie verejnej siete zásobujúcej obyvateľstvo vodou

Popis: Jednou z kľúčových priorít obce Hrubá Borša je dobudovanie verejnej siete určenej na zásobovanie obyvateľstva vodou čo negatívne ovplyvňuje rozvoj územia obce Hrubá Borša. Vzhľadom na nedostatok finančných prostriedkov sa neuskutočnila finálna etapa prác napojenie celého domového a bytového fondu obce. V súčasnosti je distribučná vodovodná sieť pripravená na prevádzku, avšak jej spustenie neumožňuje chýbajúce prípojka na vodný zdroj ako aj nerealizované prípojky pre domácností.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 1.1 Vybudovanie chýbajúcich prvkov základnej infraštruktúry

Termín realizácie: 2009-2010

Garant: obec

Aktivita č.3 : Výstava kanalizácie a ČOV

Popis: Vychádzajúc z analýzy súčasného stavu základnej infraštruktúry obce Hrubá Borša sa definoval nedostatok obce, ktorý negatívne vplýva na jej budúci rozvoj. V súčasnosti je v obci potrebné vybudovanie kanalizácie. Odvedenie splaškových odpadových vôd na ČOV, ich prečistenie v ČOV a následné vypustenie do recipienta je jednou z priorít, ktoré bude obec v budúcnosti realizovať.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 1.1 Vybudovanie chýbajúcich prvkov základnej infraštruktúry

Termín realizácie: 2010-2011

Garant: obec

Aktivita č.4 : Obnova a údržba miestnych komunikácií

Popis: Obnova a údržba miestnych komunikácií kobercovými úpravami zameranej na úpravu ich povrchu po zrealizovanej výstavbe kanalizácie a dobudovaní vodovodu je jednou z ďalších priorít, ktoré bude obec v budúcnosti realizovať.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 1.2 Rozvoj dopravnej infraštruktúry obce

Termín realizácie: 2010-2011

Garant: obec

Aktivita č.5: Vybudovanie športového areálu a revitalizácia futbalového ihriska

Popis: Aktivizácia a podpora detí, mládeže a dospelých vo viacerých športových odvetviach je ďalšou prioritou obce zameranou na posilnenie motivácie a tvorbu viacerých možností pre trávenie voľno časových aktivít. Aktivita predpokladá vybudovanie športového areálu a revitalizáciu už existujúceho ihriska.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 3.2 Podpora a rozšírenie voľno časových aktivít

Termín realizácie: 2008-2009

Garant: obec

Aktivita č.6: Vybudovanie fitnes centra

Popis: Táto aktivita nadväzuje na aktivitu č.1 Výstavba kultúrno-výchovného vzdelávacieho centra v obci Hrubá Borša, ktorou sa obec zameranou na posilnenie motivácie a tvorbu viacerých možností pre trávenie voľno-časových aktivít.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 3.2 Podpora a rozšírenie voľno časových aktivít

Termín realizácie: 2010-2011

Garant: obec

Aktivita č. 7: Vybudovanie zberného dvora.

Popis: Vybudovaním zberného dvora má obec záujem riešiť situáciu v oblasti nakladania z odpadmi s dôraz na kompostovanie.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 1.4 Odpadové hospodárstvo

Termín: 2008-2009

Garant: Obec

Aktivita č. 8: Revitalizácia gazdovského dvora s ďalším využitím

Popis: Rekonštrukcia gazdovského dvora a jeho následné využitie na prezentáciu vidieckeho spôsobu života ako aj organizovanie kurzov so zameraním na kurzy varenia miestnych špecialít pre mladé gazdinky.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 2. 2 Rozvoj a využitie potenciálu cestovného ruchu v obci

Termín: 2009-2010

Garant: Obec

Aktivita č. 9: Vybudovanie penziónu - domov dôchodcov

Popis: Riešenie sociálneho programu v okolí Bratislavy. Objekt pre 300 prestárlych občanov.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 3. 3 Vytvorenie systému sociálnej infraštruktúry obce

Termín: 2010

Garant: Obec, podnikateľ

Aktivita č. 10: Rekonštrukcia budovy obecného úradu spojená s prístavbou

Popis: Rekonštrukcia budovy obecného úradu za účelom podpory spolupráce s miestnymi podnikateľmi. Získanie ubytovacích priestorov a centrálnej vývarovne pre občanov a sociálne odkázané osoby.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 3. 3 Vytvorenie systému sociálnej infraštruktúry obce

Termín: 2008

Garant: Obec

Aktivita č. 11: Podpora rozvoja jazdeckého oddielu a reštauračných služieb

Popis: Dobudovanie jazdeckého oddielu spojené s podporou cestovného ruchu v obci Hrubá Borša. Rozšírenie služieb pre verejnosť spojené s vybudovaním reštauračného a pohostinského zariadenie.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 2. 2 Rozvoj a využitie potenciálu cestovného ruchu v obci

Termín: 2008

Garant: podnikateľ

Aktivita č. 12: Vybudovanie golfového ihriska a výstavba rodinných domov

Popis: Zahájiť a postupne budovať golfové ihrisko a okolie špecializovať na výstavbu rodinných domov.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 2. 2 Rozvoj a využitie potenciálu cestovného ruchu v obci

Termín: 2008

Garant: podnikateľ

Aktivita č. 13: Prebudovanie Lesíka na lesopark a miesto relaxu

Popis: Lesík, ktorý má obec v nájme plánujeme revitalizovať na centrum relaxu v prírode pre mladé rodiny s deťmi, ale i pre ostatné vekové kategórie.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 3. 2 Podpora a rozvoj voľno-časových aktivít

Termín: 2009

Garant: Obec

Aktivita č. 14: Rekonštrukcia chodníkov a parkovísk v obci

Popis: Vybudovanie širších bezpečnostných chodníkov v smere na obec Jánovce spojené s Lesíkom a firmou ORAG s.r.o. Súčasťou tejto aktivity je aj zmodernizovanie parkoviska pred Pohostinstvom a Potravinami.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 1.1 Vybudovanie chýbajúcich prvkov základnej infraštruktúry

Termín: 2009

Garant: Obec

Aktivita č. 15: Dobudovanie verejného osvetlenia, oddychových zón a športového areálu

Popis: Dobudovanie chýbajúcich častí verejného osvetlenia a rekonštrukcia existujúceho. Výsadba drevín po oboch stranách cesty smerom na Malú Boršu. Prepojiť rekreačnú oblasť s obcou, oddychovými zónami s lavičkami kde dôjde k vybudovaniu areálu pre kolieskových korčuliarov a cyklistov.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 3. 2 Podpora a rozvoj voľno-časových aktivít

Termín: 2010

Garant: Obec

Aktivita č. 16: Výstavba obecných nájomných bytov

Popis: Zahájiť budovanie obecných nájomných bytov spojené s občiansku vybavenosť sídla. Prvým projektom vyriešiť potrebu 24 mladých rodín. V rámci nájomných bytov využiť prízemné časti budov ako priestory určené na podnikanie (napr. na holičstvo, kaderníctvo, čistiareň, cukráreň, rýchle občerstvenie a iné.)

Náväznosť na prioritnú oblasť: 4. 1 Podpora výstavby bytov

Termín: 2008

Garant: Obec

Aktivita č. 17: Vybudovanie obecného trhoviska

Popis: Vybudovanie obecného trhoviska za účelom zachovania vidieckej tradície, v zóne oddychu a parku. Trhovisko bude podporovať domácich záhradkárov a poľnohospodárov v predaji poľnohospodárskych produktov.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 2. 2 Rozvoj a využitie potenciálu cestovného ruchu

Termín: 2008

Garant: Obec

Aktivita č. 18: Vybudovanie radničného námestia

Popis: Vybudovanie radničného námestia v okolí Obecného úradu, Materskej školy a družstevných bytov.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 2. 1 Rozvoj ekonomického potenciálu obce

Termín: 2009

Garant: Obec

Aktivita č. 19: Oddychový areál v lokalite dolina

Popis: V lokalite medzi obcou Jelka a dolinou dôjde k vybudovaniu jednoduchého prírodného oddychového prostredia pre vodičov a cyklistov s možnosťou občerstvenia.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 2. 2 Rozvoj a využitie potenciálu cestovného ruchu

Termín: 2009

Garant: podnikateľ

Aktivita č. 20: Podpora skautizmu

Popis: V spolupráci s cirkvou plánujeme využiť pozemky okolo miestnej kaplnky pre rozvoj skautizmu s dôrazom na vybudovanie moderného parku v táborovom prostredí. Spojené s výsadbou zelene a drevín. Areál bude prístupný širokej verejnosti.

Náväznosť na prioritnú oblasť: 3. 2 Podpora a rozvoj voľno-časových aktivít

Termín: 2011

Garant: Obec

Aktivita č. 21: Revitalizácia ťažobných plôch

Popis: Upravenie brehov jazera a životného prostredia na rekreačnú činnosť po ukončení ťažby štrku.

Termín: 2011

Garant: podnikateľ

Akčný plán – projektové zámery obce Hrubá Borša

Aktivita	Miesto realizácie	Investor/zdroj financovania	Termín realizácie	Finančný plán	Indikátory
A.1	Obec Hrubá Borša	NFP štátny rozpočet / fondy EÚ (17 mil. SK) vlastné zdroje (850 tisíc SK)	Rok 2008 - 2009	17 850 000 Sk	Zvýšenie kultúrneho a vzdelanostného potenciálu detí a mládeže
A.2	Obec Hrubá Borša	NFP štátny rozpočet / fondy EÚ vlastné zdroje	Rok 2010 - 2011	dôjde k upresneniu	Zlepšenie stavu technickej infraštruktúry
A.3	Obec Hrubá Borša	NFP štátny rozpočet / fondy EÚ vlastné zdroje	Rok 2010 - 2011	dôjde k upresneniu	Zlepšenie stavu technickej infraštruktúry
A.4	Obec Hrubá Borša	NFP štátny rozpočet / fondy EÚ (9,4 mil.SK) vlastné zdroje (470 tisíc SK)	Rok 2010 - 2011	9 870 000 Sk	Zlepšenie stavu technickej infraštruktúry Zníženie nehodovosti
A.5	Obec Hrubá Borša	NFP štátny rozpočet / fondy EÚ (2,5 mil.SK) vlastné zdroje (13 tisíc SK)	Rok 2008 - 2009	2 513 000 Sk	Zlepšenie športovej činnosti v obci
A.6	Obec Hrubá Borša	NFP štátny rozpočet / fondy EÚ (10 mil. SK) vlastné zdroje (500 tisíc SK)	Rok 2010 - 2011	10 500 000 Sk	Zvýšenie možnosti trávenia voľného času
A.7	Obec Hrubá Borša	NFP štátny rozpočet / fondy EÚ vlastné zdroje	Rok 2008 - 2009	2 000 000 SK	Zlepšenie stavu životného prostredia

A.8	Obec Hrubá Borša	NFP štátny rozpočet / fondy EÚ vlastné zdroje	Rok 2009 - 2010	4 000 000 SK	Zvýšenie turizmu v obci
A.9	Obec Hrubá Borša / súkromná spoločnosť	súkromné zdroje (40 mil. Sk) vlastné zdroje (10 mil. Sk)	Rok 2010	50 000 000 SK	Zlepšenie sociálnej starostlivosti v obci
A.10	Obec Hrubá Borša	NFP štátny rozpočet / fondy EÚ vlastné zdroje	Rok 2008	3 000 000 SK	Zlepšenie sociálnej starostlivosti v obci
A.11	súkromná spoločnosť	súkromné zdroje (20 mil. Sk) fondy EÚ	Rok 2008	20 000 000 SK	Zlepšenie poskytovaných služieb v oblasti rekreácie
A.12	súkromná spoločnosť	súkromné zdroje (100 mil. Sk)	Rok 2008	100 mil. SK	Rozvoj podnikateľských aktivít Zvýšenie bytových kapacít
A.13	Obec Hrubá Borša	NFP štátny rozpočet / fondy EÚ vlastné zdroje	Rok 2009	1 000 000 SK	Zvýšenie možnosti trávenia voľného času
A.14	Obec Hrubá Borša	NFP štátny rozpočet / fondy EÚ vlastné zdroje	Rok 2009	4 000 000 SK	Zlepšenie bezpečnosti cestnej premávky
A.15	Obec Hrubá Borša	NFP štátny rozpočet / fondy EÚ vlastné zdroje	Rok 2010	5 000 000 SK	Zvýšenie možnosti trávenia voľného času Zlepšenie stavu životného prostredia

A.16	Obec Hrubá Borša	NFP štátny rozpočet / fondy EÚ vlastné zdroje	Rok 2008	25 000 000 SK	Zvýšenie bytových kapacít
A.17	Obec Hrubá Borša	NFP štátny rozpočet / fondy EÚ vlastné zdroje	Rok 2008	500 000 SK	Zachovanie vidieckych tradícií
A.18	Obec Hrubá Borša	NFP štátny rozpočet / fondy EÚ vlastné zdroje	Rok 2009	5 000 000 SK	Zlepšenie funkčného využitia priestoru
A.19	súkromná spoločnosť	súkromné zdroje (1 mil. Sk)	Rok 2009	1 mil. SK	Rozvoj podnikateľských aktivít
A.20	Obec Hrubá Borša	NFP štátny rozpočet / fondy EÚ vlastné zdroje	Rok 2011	3 000 000 SK	Zvýšenie možnosti trávenia voľného času
A.21	súkromná spoločnosť	súkromné zdroje (30 mil. Sk)	Rok 2011	30 mil. SK	Rozvoj podnikateľských aktivít Zlepšenie stavu životného prostredia

3.3 Opis rozvojovej stratégie

Rozvojová stratégia obce Hrubá Borša pozostáva z jedného globálneho cieľa, štyroch špecifických cieľoch a desiatich opatrení, ktoré sú zosúladené s nadradenými programovými dokumentmi SR. Špecifické ciele predstavujú jasnú, výstižnú a hutnú charakteristiku cieľového stavu. Dosiahnutie tohto stavu je zámerom rozvojovej stratégie na detailnejšej úrovni ako je globálny cieľ. Prostredníctvom definovania priorít boli určené hlavné oblasti, ktoré je potrebné podporiť a rozvíjať.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrubá Borša je spracovaný na programové obdobie 2007 – 2013. Súčasná rozvojová stratégia obce v ňom zohľadňuje riešenie najdôležitejších problémov obce Hrubá Borša, ktoré spomaľujú jej regionálny rozvoj, znižujú konkurencieschopnosť obce a zároveň sú dôvodom nízkej kvality života obyvateľov obce. Všetci obyvatelia obce dostali príležitosť vyjadriť svoj názor v dotazníkovom prieskume, v ktorom dostali príležitosť pre určenie prioritných oblastí rozvoja obce a označenie konkrétnych aktivít, ktoré je potrebné čo najskôr riešiť. Prostredníctvom dotazníkového prieskumu sa vyjadrilo 43 respondentov, obyvateľov obce Hrubá Borša.

Globálny cieľ, špecifické ciele a priority Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrubá Borša napĺňajú celkový cieľ regionálneho rozvoja tým, že vytvorením tohto významného strategického dokumentu sa na miestnej úrovni vytvoria podmienky pre implementáciu navrhnutého Programu rozvoja vidieka a Regionálneho operačného programu na roky 2007 – 2013, ktorého hlavným cieľom je prostredníctvom jednotlivých opatrení zvýšiť vybavenosť územia zariadeniami občianskej infraštruktúry s ohľadom na zabezpečenie ich dostupnosti a kvality poskytovaných služieb. Projektové zámery realizované v súlade s PHSR obce sú orientované na tvorbu strategických, najmä infraštruktúrnych podmienok, ktoré podpora úspešnosť a efektívnosť investícií obce a zvýšia konkurenčnú schopnosť obce.

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrubá Borša naviazal aj na Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja, ktorý stanovuje strategické vízie, ciele a opatrenia v oblastiach ako je technická infraštruktúra, cestovný ruch, podnikanie, poľnohospodárstvo, sociálna oblasť a zdravotníctvo, životné prostredie, školstvo.

4 Finančný plán

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrubá Borša bude realizovaný prostredníctvom projektov (aktivít) vychádzajúcich z opatrení Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Projektom sa rozumie realizovateľný zámer investičného, či neinvestičného charakteru.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce má 3 špecifické oblasti podpory, ktoré sa členia na jednotlivé opatrenia, ktoré sú zamerané na globálny cieľ a to podporu trvalo udržateľného rozvoja obce. Neodmysliteľným predpokladom realizácie jednotlivých opatrení načrtnutých v akčnom pláne je aj plán ich financovania. Základom pre realizáciu naplánovaných aktivít je príprava rámcových projektov, pri ktorých sa uvažuje so získaním finančného príspevku z fondov EÚ. Následne budú pripravené detailné projekty so žiadosťou o poskytnutie nenávratného finančného príspevku v zmysle požiadaviek riadiacich orgánov príslušných operačných programov (stanovených v programových doplnkoch operačných programov).

Finančný prídelenie pre každú prioritu a na každý rok špecifikuje indikatívny finančný plán. Ide o finančný prídelenie plánovaný ako finančný príspevok z každého fondu a podľa potreby aj z Európskej investičnej banky a iných finančných nástrojov (pokiaľ priamo prispievajú k príslušnému finančnému plánu), ako aj celkovú výšku verejných a odhadovaných súkromných zdrojov, ktoré zodpovedajú podielu každého jednotlivého fondu. V skrátenom programovacom období 2004 – 2006 platilo pre obce prevažne 50%né spolufinancovanie z vlastných zdrojov.

V období prípravy a spracovania PHSR obce Hrubá Borša (z dôvodu začatia nového programovacieho obdobia 2007 – 2013) nie sú ešte celkom vyjasnené pravidlá budúceho financovania jednotlivých operačných programov z rozpočtu EÚ, keďže tieto sú ešte v procese negociácií. Nasledujúce finančné tabuľky budú priebežne aktualizované po spresnení budúcich pravidiel financovania operačných programov a po schválení jednotlivých projektov (aktivít) obecným zastupiteľstvom.

4.1 Rozdelenie financií na programovacie obdobie

Rozdelenie financií na programové obdobie:

Finančná tabuľka programu na programovacie obdobie 2007 – 2013

	Opráv. náklady spolu (mil. Sk)	Verejné zdroje						Súkrom. zdroje (mil. Sk)	EIB (mil. Sk)
		Verejné zdroje spolu (mil. Sk)	Fond EÚ (mil. Sk)	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu (mil. Sk)	Štátny rozpočet (mil. Sk)	Regionálne zdroje (mil. Sk)	Miestne zdroje (mil. Sk)		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
2007	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2008	170,990	50,990	36,33	12,11	9,55	-	2,56	120	-
2009	23,2	23,2	17,4	5,8	4,6	-	1,2	-	-
2010	67,3	27,3	12,9	14,4	3,5	-	10,9	40	-
2011	43,2	13,2	9,9	3,3	2,7	-	0,6	30	-
2012	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2013	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Spolu	304,69	114,69	76,53	35,61	20,35	-	15,26	190	-

4.2 Rozdelenie financií na priority a opatrenia

Rozdelenie financií na aktivity:

Finančná tabuľka programu podľa špecifických priorít a aktivít.

	Opráv. náklady spolu (mil. Sk)	Verejné zdroje						Súkrom. zdroje (mil. Sk)	EIB (mil. Sk)
		Verejné zdroje spolu (mil. Sk)	Fond EÚ (mil. Sk)	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu (mil. Sk)	Štátny rozpočet (mil. Sk)	Regionálne zdroje (mil. Sk)	Miestne zdroje (mil. Sk)		
A=B+H+ CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
Opatrenie 1.1	15,47	15,47	11,6	3,87	3,09	-	0,78	-	-
Opatrenie 1.2	9,87	9,87	7,4	2,46	2	-	0,46	-	-
Opatrenie 1.3	30,00	-	-	-	-	-	-	30	-
Opatrenie 1.4	2,00	2,00	1,5	0,5	0,4	-	0,1	-	-
Opatrenie 2.1	5,00	5,00	3,75	1	0,75	-	0,25	-	-
Opatrenie 2.2	124,50	4,5	3,37	1,13	1,11	-	0,03	120	-
Opatrenie 3.1	17,85	17,85	13,38	4,46	3,57	-	0,89	-	-
Opatrenie 3.2	22,00	22,00	16,5	5,5	4,4	-	1,1	-	-
Opatrenie 3.3	53,00	13,00	9,75	3,25	2,6	-	0,65	40	-
Opatrenie 4.1	25,00	25	18,75	6,25	5	-	1,25	-	-
Spolu	304,69	114,69	86	28,42	22,92	-	5,51	190	-

5 Zabezpečenie realizácie

Podľa platnej legislatívy obec Hrubá Borša vypracúva, schvaľuje a pravidelne vyhodnocuje plnenie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrubá Borša a zabezpečuje jeho plnenie. Orgánom zodpovedným za plnenie PHSR bude zastupiteľstvo obce Hrubá Borša, ktoré bude v prípade potreby využívať služby rôznych odborných organizácií a spolupracovať s externými odborníkmi a konzultantmi špecializujúcimi sa na poradenstvo, prípravu a implementáciu projektov.

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrubá Borša je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť dostatočné zdroje potrebné na jeho financovanie. Finančné zabezpečenie regionálneho rozvoja je možné z rôznych zdrojov. Možnosti financovania prioritných oblastí a špecifických opatrení analyzuje predchádzajúca kapitola.

5.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie

Vypracovaním Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obec Hrubá Borša plní jeden zo základných princípov regionálnej politiky – princíp programovania. Implementácia jednotlivých projektov si vyžaduje stanovenie úloh organizačným štruktúram za efektívnu realizáciu programu a špecifikáciu úloh pre monitorovanie a hodnotenie. Ide o stanovenie konkrétnych ľudí, ktorí budú viesť projekt od začiatku do konca. Projekty možno uskutočňovať vlastnými silami obce alebo za pomoci externistov. Preto navrhujeme prepojenie interných a externých nositeľov projektov čo urýchli proces realizácie stratégie obce Hrubá Borša a v takomto prípade môže prebiehať realizácia viacerých projektov paralelne. Je však potrebné, aby existovala koordinačná skupina, ktorá bude dostatočne operatívna a zložená z ľudí verejného a súkromného sektora.

Zodpovednosť za realizáciu jednotlivých aktivít, opatrení, projektov je definovaná v kapitole 3.2 Opatrenia aktivity. Každý projekt má stanoveného garanta (subjekt zodpovedný za realizáciu), prípadne aj spolupracujúce subjekty. To znamená, že úlohou koordinačnej skupiny nebude priamo realizovať jednotlivé projekty, ale koordinovať ich prípravu a súvisiace plánovacie procesy. Avšak vzhľadom k skutočnosti, že garantom väčšiny projektov je obec, možno predpokladať personálne prekrývanie činností administratívnych štruktúr miestnej samosprávy a pracovnej resp. koordinačnej skupiny.

Riadenie realizácie PHSR obce Hrubá Borša bude založené na orgánoch obce. Ústrednú úlohu v riadení zaujíma v tomto prípade **obecné zastupiteľstvo** a **starosta obce**.

5.2 Monitorovanie a hodnotenie

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrubá Borša nemôže byť chápaný ako nemenný, definitívny. V procese monitorovania sa zhromažďujú údaje o projekte a príjemcovi pomoci, ktoré sa v priebehu celého procesu strategického plánovania sledujú. Základným zdrojom monitorovania sú jednotlivé aktivity a projekty stanovené v akčnom pláne, ktoré budú úspešne realizované. Základom jeho úspešnej realizácie je aktualizácia a adaptácia PHSR na základe hodnotenia. Hodnotenie je priebežné a systematické sledovanie jeho plnenia.

Hodnotenie je zamerané na realizáciu PHSR, na súlad výstupov a výsledkov realizácie so špecifickými oblasťami, opatreniami a aktivitami, vrátane reálnych dopadov realizácie na území obce. Výstupy, výsledky a dopady realizácie sú porovnávané so stanovenými aktivitami a opatreniami pomocou ukazovateľov. **Indikátory** (ukazovatele dopadu) sú kritéria hodnotenia, ktoré musia byť stanovené pre každý projekt pred jeho zahájením. Ukazovatele dopadu musia byť kvantitatívne hodnotiteľné kritéria a stanovujú sa tak, aby jasne vystihovali prínosy každého projektu.

V procese monitorovania sa zhromažďujú údaje o projekte a príjemcovi pomoci, ktoré sa v priebehu celého procesu strategického plánovania sledujú. Základným zdrojom monitorovania sú jednotlivé aktivity stanovené v akčnom pláne, ktoré budú úspešne realizované. Je preto potrebné si vytvoriť pracovnú skupinu pre implementáciu, ktorá by okrem úlohy „transformovať strategickú víziu a ciele na skutočnosť“ mala plniť aj monitorovaciu úlohu.

Náplňou monitorovacej skupiny bude sledovať zmeny v smerovaní vývoja obce, zmeny vonkajších podmienok rozvoja, ako aj nové požiadavky obyvateľov a ďalších cieľových skupín (návštevníkov, podnikateľov). Na základe zistených skutočností je potrebné uskutočniť revíziu aktuálnosti strategických oblastí, čo môže viesť k ich prípadnému prehodnoteniu. Obdobne by sa mal aktualizovať aj katalóg projektov (resp. aktivít) - úspešne završené projekty by mali byť priebežne nahradzované novými projektmi, podporujúcimi kontinuitu v dosahovaní stanovených cieľov. Špeciálnym nástrojom pre uskutočňovanie monitoringu sú už spomínané kvantitatívne indikátory úspešnosti projektu, ktoré pomôžu odpovedať na otázku „či sa darí dosahovať to, čo sme si stanovili, či postupujeme správnym smerom“. Pracovná skupina pre implementáciu a monitoring by sa mala schádzať na spoločných stretnutiach aspoň raz za rok. Na stretnutí by sa zhodnotilo plnenie plánu, doterajší postup realizácie a prediskutovali a odsúhlasili by sa zmeny v pláne. Taktiež je potrebné pripravovať na báze akčných plánov aj operatívne plány, ktoré by podrobnejšie

definovali úlohy a kroky pri realizácii jednotlivých projektov (aktivít) v danom roku. Odporúčané zloženie pracovnej skupiny je nasledovné: starosta obce, odborné komisie obecného zastupiteľstva, podnikateľské subjekty, zainteresovaní obyvatelia (ktorí deklarovali záujem participovať v skupine) a predstavitelia subjektov spolupracujúcich na realizácii jednotlivých projektov.

Nevyhnutným predpokladom úspešného realizovania naplánovaných opatrení a navrhovaných aktivít je získanie podpory regionálnych štruktúr v rámci Bratislavského samosprávneho kraja, Regionálnych rozvojových agentúr a v neposlednom rade je nevyhnutná podpora miestnej samosprávy a občanov obce, ktorí budú vo väčšine projektov predstavovať cieľové skupiny.

5.3 Harmonogram realizácie

Harmonogram plnenia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrubá Borša pozostáva z dvoch etáp:

- 1. prípravná fáza:** predstavuje schválenie Programu obecným zastupiteľstvom a jeho postupné dopĺňanie, aktualizáciu a prispôsobovanie aktuálnym potrebám a možnostiam obce v závislosti od nových výziev podporujúcich spolufinancovanie realizácie aktivít. Po ujasnení financovania budú doplnené aj finančné tabuľky Programu a spracovaný podrobnejší harmonogram plnenia Programu.
- 2. realizačná fáza:** predstavuje realizáciu jednotlivých projektov (aktivít) v závislosti od harmonogramu výziev a úspešnosti jednotlivých projektov v hodnotiacom procese.
- 3. evaluačná fáza:** predstavuje vyhodnotenie priebehu realizácie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ako aj realizácie jednotlivých opatrení a aktivít.

6 Záver

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrubá Borša je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je otvoreným dokumentom, ktorý bude pravidelne vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva.

Predmetný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrubá Borša bol schválený na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa:

Zoznam použitých zdrojov

1. MVRR SR: Metodická príručka pre vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, Bratislava: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, 2004
2. VOKA, ARVI: Príručka pre mikroregióny a obce na prípravu PHSR, Banská Bystrica: Enterplan
3. MVRR SR: Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013, Bratislava: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, september 2007
4. Ministerstvo pôdohospodárstva SR: Program rozvoja vidieka SR 2007-2013 – návrh, Bratislava: Ministerstvo pôdohospodárstva SR, 2007
5. Zákon SR č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v platnom znení, (http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/htm_zak/jaspiw_maxi_zak_fr0.htm) 24.7.2007
6. Zákon SR č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a VÚC v platnom znení, (http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/htm_zak/jaspiw_maxi_zak_fr0.htm) 24.6.2007
7. Zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení (zákona č. 453/2001 Z.z.), (http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/htm_zak/jaspiw_maxi_zak_fr0.htm) 20.7.2007
8. Štatistický úrad SR: Mestská a obecná štatistika, (<http://www.statistics.sk/>) 20.7.2007
9. Štatistický úrad SR: Štatistické informácie obec Hrubá Borša, 503797.Xls, 25.7.2007
10. Stratégia rozvoja hlavného mesta SR Bratislavy, Bratislava 1999, (<http://www.bratislava.sk/html/prilohy/SAMOSPR/STRATEGIA/01.HTM?p1=7523>) 27.7.2007
11. Ministerstvo životného prostredia SR: ÚPN VÚC Bratislavského kraja ([http://209.85.129.104/search?q=cache:uZ6TP-nIKBMJ:www.region-
bsk.sk/ViewFile.aspx%3Fdocid%3D10000202+dlhodob%C3%BD+strategick%C3%B
D+rozvojov%C3%BD+pl%C3%A1n+obce+Hrub%C3%A1+Bor%C5%A1a&hl=sk&ct
=clnk&cd=14&gl=sk](http://209.85.129.104/search?q=cache:uZ6TP-nIKBMJ:www.region-
bsk.sk/ViewFile.aspx%3Fdocid%3D10000202+dlhodob%C3%BD+strategick%C3%B
D+rozvojov%C3%BD+pl%C3%A1n+obce+Hrub%C3%A1+Bor%C5%A1a&hl=sk&ct
=clnk&cd=14&gl=sk)) 23.8.2007